

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

21^E JAARGANG

WOENSDAG 23 DECEMBER 1936

No. 1095

COMMISSIE VAN REDACTIE:

*P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).*

Assistent-Redacteur: L. R. W. Soutendijk.

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD:

Blz.

Mededeelingen van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart	930
HET WETSONTWERP OP HET BUITEN EFFECT STELLEN DER GOUDCLAUSULES door <i>Prof. Mr. M. H. Bregstein</i>	931
De werking der egalisatiefondsen door <i>C. A. Klaasse</i> ..	932
De jongste ontwikkeling op de rubbermarkt door <i>J. P. Haccoü</i>	934
De tarwemarkt door <i>A. P. Schilthuis</i>	936
De koopkrachttheorie door <i>Dr. G. Lubbers</i>	937
Eerste raming van de wereldsuikerproductie in 1936/'37 en de wereldhandel in suiker in 1935/'36 door <i>Dr. Gustav Mikusch</i>	938
De Rijksmiddelen over November 1936.....	940
AANTEEKENINGEN:	
Blijvende economische oorlogsvoorbereiding in Italië	941
De Japansche emigratie	942
MAANDOIJFERS:	
Emissies in November 1936.....	943
Overzicht van den stand der Rijksmiddelen.....	943
ONTVANGEN BOEKEN.....	944
Statistieken:	
Groothandelsprijzen	946—947
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten.....	945, 948

ROTTERDAM, 21 DECEMBER.

De redevoeringen van Schacht en Von Ribbentrop, waarin op de noodzakelijkheid werd gewezen, dat Duitschland de beschikking krijgt over koloniën, gingen gepaard met verschillende berichten over de schaarschte aan levensmiddelen en grondstoffen in Duitschland, en een beroep van Hitler en Goering op het Deutsche bedrijfsleven, waarin het vierjarenplan werd besproken. De Britsche minister Eden schijnt niet ongeneigd Duitschland in ruil voor politieke garanties op economisch gebied tegemoet te komen en ook aan President Roosevelt werd het voornemen toegeschreven in een boodschap aan de geheele wereld o.m. een bespreking te vragen van de problemen ontwapening en herverdeeling van grondstoffen.

Op economisch gebied spreiden de Vereenigde Staten een groote activiteit ten toon. Omzetten en winstcijfers zijn vrijwel algemeen aanzienlijk hooger dan in vorige jaren, de staalproductie heeft een hoogterecord sinds 1933 bereikt, de landbouw beleeft een tijd van voorspoed en de voorspellingen betreffende den Kerstafzet doen ten opzichte van het vorige jaar een verbetering van minstens 10 percent verwachten, waardoor het niveau van 1929 ongeveer zal zijn bereikt. Met uitzondering van enkele bedrijfstakken en ondanks een nog beduidend aantal werkloozen heerscht er in de Vereenigde Staten min of meer een haussestemming.

De gevaren, welke hieruit kunnen voortvloeien, worden zeer wel ingezien, zooals o.m. blijkt uit de waarschuwing van den Heer Aldrich, president van de Chase National Bank en eenige berichten in de Wallstreet Journal, waarin wordt medegedeeld, dat te Washington vele middelen bestudeerd worden om de „boom” tegen te houden, doch dat deze alle groote bezwaren met zich brengen, welke men nog niet heeft kunnen overwinnen. Verwacht wordt, dat de Federal Reserve Board een verhooging van de verplichte reserves zal eischen, waardoor te sterke uitbreiding van het bankcrediet zou kunnen worden tegengegaan, en voorts, dat een poging zal worden gedaan om den goudinvoer in de Vereenigde Staten tot staan te brengen.

MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART.

VERSLAG VAN DE ZITTING VAN NOVEMBER 1936.

De Centrale Commissie voor de Rijnvaart heeft te Straatsburg van 12 tot 18 November haar herfstzitting gehouden onder voorzitterschap van den heer Jean Gout, buitengewoon gezant.

Beroepen op de Commissie.

De Commissie heeft in haar hoedanigheid van rechtbank van hooger beroep zes vonnissen gewezen in burgerlijke zaken betreffende aanvaringen op den Rijn.

Rijnverbetering tusschen Straatsburg en Bazel.

De Commissie heeft kennis genomen van de verklaring der Zwitsersche delegatie betreffende de normalisatiewerken tusschen Istein en Straatsburg/Kehl, blijkens welke verklaring op het geheele te normaliseeren riviervak, van km 8 tot km 125 (Badensche telling), de werken in tweeën aanleg sinds 1 April 1936 in uitvoering zijn. De werkzaamheden zijn gedurende de maanden Juli en Augustus door hoge waterstanden onderbroken. Dit langdurige hoogwater heeft daarentegen het voordeel gehad, dat het rivierbed snel veranderde en heeft dientengevolge de vorming van de vaargeul in de hand gewerkt. De „Thalweg“ heeft in het geheele riviervak Kehl-Istein de in het ontwerp beoogde ligging aangenomen. De diepte van 2 m, welke men wilde bereiken, is eveneens verwezenlijkt, behalve op enkele plaatsen, waar het tekort echter onbeduidend is. De breedte van het vaarwater is overal toegenomen. De wijze van uitvoering der werken heeft goede resultaten opgeleverd, zoodat men met de beste verwachtingen den verderen gang van de normalisatiewerken tegemoet kan zien.

Verhooging der bruggen bij Straatsburg/Kehl en opruiming van de brug bij Huningen.

Ten aanzien van de verhooging der bruggen bij Straatsburg/Kehl en de opruiming van de brug bij Huningen heeft de Fransche delegatie verklaard, dat na de ondertekening van de overeenkomst van 6 November 1934 door de Gevolmachtigden van Frankrijk en Duitschland¹⁾, een wet van 13 Augustus 1936 is uitgevaardigd, waarbij de President van de Republiek gemachtigd werd genoemde overeenkomst te bekrachtigen. De uitwisseling der bekrachtigings-oorkonden heeft op 4 November 1936 te Parijs plaats gehad en de overeenkomst is krachtens het bepaalde in artikel 7 denzelfden dag in kracht getreden.

Over het programma der werkzaamheden heeft de Fransche delegatie de volgende voorloopige inlichtingen verstrekt:

Wat de brug gewoon verkeer betreft, zal de aanbesteding waarschijnlijk in December 1936, de gunning in Maart 1937 kunnen geschieden. Alsdan zou, na overleg met de Deutsche administratie, in April 1937 het definitieve ontwerp kunnen worden vastgesteld. Indien over de technische vraagstukken en over den datum van uitvoering der werkzaamheden overeenstemming wordt verkregen, kan het ontwerp in April 1937 bij de Commissie aanhangig worden gemaakt en zouden de werkzaamheden in den loop van Mei 1937 kunnen beginnen. Zij zullen ongeveer zes maanden duren en eventueel dus tegen het einde van 1937 beëindigd zijn.

Wat de spoorbrug betreft, zijn de data der voorbereidingswerkzaamheden ongeveer dezelfde, maar de uitvoering zal ten minste twee jaren vorderen.

Wat tenslotte de opruiming van de spoorbrug bij Huningen aangaat, wordt gehoopt, dat de werkzaamheden in 1937 zullen kunnen worden uitgevoerd.

De Deutsche delegatie heeft verklaard, dat van Deutsche zijde het voorbereidende onderzoek ver genoeg gevorderd is en dat de werkzaamheden der ophooging van de spoorbrug bij Straatsburg/Kehl op 1 Januari 1938 kunnen beginnen. De twee administraties der Oeverstaten zullen onderling overleg plegen over de wijze van uitvoering.

Reglement betreffende het vervoer van bijtende en giftige stoffen op den Rijn.

Zooals vermeld in het verslag van de April-zitting 1934²⁾, heeft de Commissie in 1934 enkele wijzigingen in het Reglement betreffende het vervoer van bijtende en giftige stoffen op den Rijn aangebracht, welke wijzigingen op 1 Augustus 1934 in werking zijn getreden; tezelfdertijd

¹⁾ Zie E.-S.B. van 15 Januari 1936.

²⁾ Zie E.-S.B. van 16 Mei 1934.

had de Commissie besloten, dat de gewijzigde bepalingen na twee jaren opnieuw zouden worden onderzocht in het licht van de inmiddels verkregen ervaring.

De Nederlandsche delegatie had, in verband met dit besluit, verschillende wijzigingen der in 1934 aangenomen bepalingen, voorgesteld; een Comité, onder Voorzitterschap van den Heer Schlingemann, Commissaris voor Nederland, heeft een rapport uitgebracht, waarna de Commissie besloten heeft het tweede en zesde lid van No. IV van artikel 2 als volgt te wijzigen:

Artikel 2.

„De hieronder genoemde stoffen mogen op den Rijn slechts worden vervoerd, wanneer aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- I.
- II.
- III.

IV. Ferro-silicium en mangaan-silicium met een silicium-gehalte van meer dan 30 pCt. en minder dan 90 pCt. Bovendien de verbindingen van ferro-silicium, welke bijvoegingen van andere elementen bevatten, waarvan het totale gehalte met inbegrip van silicium (uitgezonderd ijzer) meer is dan 30 pCt. en minder dan 90 pCt.

1.

2. De verpakkingen moeten voorzien zijn van duidelijk leesbare en duurzame opschriften: „Ferro-silicium“ of „Mangaan-silicium“ of „Verbindingen van ferro-silicium“, gevolgd door de woorden: „Vergif. Voor vocht te bewaren. Niet kantelen“. Deze opschriften moeten gesteld zijn in de talen van de landen waarin het schip vaart. De opschriften kunnen het gehalte silicium vermelden, terwijl bovendien de toevoeging van een handelsnaam is toegestaan.

3.

4.

5.

6. De schepen, welke stoffen onder IV vervoeren, moeten doeltreffende middelen aan boord hebben om op eenvoudige wijze vast te stellen of er geen indringing van phosphoorwaterstof in de woonruimten plaats vindt en of de kofferdammen geheel dicht zijn. Een gebruiksaanwijzing moet zich aan boord bevinden.”

Deze bepalingen treden 1 April 1937 in werking.

Instructie betreffende de minimum-bemannings.

Belangrijke wijzigingen zijn door de Commissie in de instructie betreffende de minimum-bemannings aangebracht:

Artikel 1: Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

„De instructie is slechts van toepassing op vaartuigen, welke den Rijn bevaren boven *het Spijksche veer* (in plaats van boven de brug Duisburg-Hochfeld) en is niet van toepassing op vaartuigen met een laadvermogen beneden 15 ton, geen sleepboten zijnde.”

Artikel 2: Tusschen de eerste en tweede alinea wordt de volgende alinea toegevoegd:

„Indien volgens de tabel der vastgestelde minimum-bemannings in artikel 3 letter A. de scheepsjongen de eenige mannelijke hulp van den schipper is, moet hij gedurende ten minste 2 jaren als behoorende tot de dek-bemannings de zee- of riviervaart hebben uitgeoefend.”

Een nieuw artikel 2a wordt toegevoegd:

„Indien een vrouw op het riviervak beneden de brug van Duisburg-Hochfeld een scheepsjongen vervangt volgens de tabel der vastgestelde minimum-bemannings van artikel 3 letter A, dan moet zij:

- a. deel uitmaken van het gezin van den schipper (echtgenoot, zuster, dochter);
- b. op de hoogte zijn van het scheepvaartbedrijf;
- c. ten minste 20 jaar oud zijn en lichamelijk goed ontwikkeld zijn.

Een getuigschrift van de bevoegde autoriteiten van het land, waarvan de vrouw onderdaan is, moet verklaren, dat de hierboven genoemde voorwaarden zijn vervuld. Dit getuigschrift moet zich steeds aan boord bevinden.

Aan boord van vaartuigen waarvan het laadvermogen, gemeten bij een diepgang van 1.90 m, 300 ton niet te boven gaat, kan een vrouw steeds een scheepsjongen vervangen.”

Artikel 6: De volgende alinea wordt toegevoegd:

„Aan boord van vaartuigen, waarvan het laadvermogen, gemeten bij een diepgang van 1.90 m, 300 ton niet te boven gaat, kan, op het riviervak beneden de brug van Duisburg-Hochfeld, een matroos vervangen worden door een vrouw, die voldoet aan de onder a., b. en c. in artikel

2a genoemde voorwaarden; dat aan deze voorwaarden is voldaan moet, overeenkomstig het bepaalde in genoemd artikel, blijken uit een getuigschrift, dat zich steeds aan hoord moet bevinden. Bedoelde vrouw moet bovendien voldoende op de hoogte zijn van de bediening van den motor om dezen zoo noodig te kunnen aanzetten en te stoppen."

Tengevolge van deze wijzigingen is de tabel van artikel 3 onder letter A als volgt gewijzigd:

Artikel 3.

De minimum-bemanning is vastgesteld als volgt:

A. Vaartuigen niet voorzien van mechanische middelen tot voortbeweging.

Laadvermogen in tonnen	Vaartuigen voorzien van mechanische hulpmiddelen voor de behandeling der zware ankers, der sleep-trossen, alsmede voor het verhalen		Vaartuigen nietvoorzien van mechanische hulpmiddelen voor de behandeling der zware ankers, der sleep-trossen, alsmede voor het verhalen	
	boven de brug van Duisburg—Hochfeld	beneden de brug van Duisburg—Hochfeld	boven de brug van Duisburg—Hochfeld	beneden de brug van Duisburg—Hochfeld
15 t/m. ¹⁾ 500 ton	1 matroos	1 scheeps-jongen ²⁾ of 1 vrouw	1 matroos	1 scheeps-jongen ²⁾ of 1 vrouw
boven 300 t/m. 500 ton	1 matroos	1 matroos of 2 scheeps-jongens of 1 scheeps-jongen ²⁾ en 1 vrouw	1 matroos	1 matroos of 2 scheeps-jongens of 1 scheeps-jongen ²⁾ en 1 vrouw
boven 500 t/m. 750 ton	1 matroos	1 matroos of 2 scheeps-jongens of 1 scheeps-jongen ²⁾ en 1 vrouw	1 matroos en 1 scheeps-jongen	1 matroos en 1 scheeps-jongen of 1 matroos en 1 vrouw
boven 750 t/m. 1000 ton	1 matroos en 1 scheeps-jongen	1 matroos	2 matrozen	2 matrozen
boven 1000 t/m. 1500 ton	2 matrozen	1 matroos en 1 scheeps-jongen	2 matrozen en 1 scheeps-jongen	2 matrozen en 1 scheeps-jongen
boven 1500 t/m. 2500 ton	2 matrozen en 1 scheeps-jongen	2 matrozen	3 matrozen	3 matrozen
boven 2500 t/m. 3000 ton	3 matrozen	2 matrozen en 1 scheeps-jongen	3 matrozen en 1 scheeps-jongen	3 matrozen en 1 scheeps-jongen
boven 3000 ton	3 matrozen en 1 scheeps-jongen	3 matrozen	4 matrozen	4 matrozen

¹⁾ Met inbegrip van vaartuigen met een maximum laadvermogen boven 300 ton, maar waarvan het laadvermogen, gemeten bij een diepgang van 1.90 m, 300 ton niet te boven gaat.

²⁾ Scheepsjongen die gedurende ten minste 2 jaren als behorende tot de dekbeemanning de zee- of riviervaart heeft uitgeoefend.

Deze wijzigingen treden op 1 Maart 1937 in werking.

Reglement betreffende het onderzoek van Rijnschepen.

De Commissie is van oordeel, dat het Reglement betreffende het onderzoek van Rijnschepen niet meer aan de tegenwoordige eischen van de scheepvaart voldoet en heeft aan het Comité, dat de herziening van het Rijnvaartpolitie-reglement voorbereidt, opgedragen eveneens de herziening van eerstgenoemd reglement voor te bereiden.

Unificatie van verkeersstatistieken.

De Commissie heeft op 19 October 1936 langs schriftelijke weg het volgende besluit genomen:

„De op 22 April 1936 in beginsel aangenomen naamlijst voor de statistiek van het goederenverkeer op den Rijn wordt met ingang van 1 Januari 1937 ingevoerd."

De nieuwe naamlijst zal binnenkort als brochure verschijnen.

Datum van de volgende zitting.

De datum van de volgende zitting van de Commissie is vastgesteld op Dinsdag 6 April 1937.

HET WETSONTWERP OP HET BUITEN EFFECT STELLEN DER GOUDCLAUSULES.

Het lang verbeide wetsontwerp betreffende het buiten effect stellen van de goudclausules is thans ingediend. De artikelen zijn kort en scherp gereedigeerd, de Memorie van Toelichting is beknopt gehouden, maar geeft juist daardoor een volledig beeld van de overwegingen, die de Regeering bij de samenstelling van het ontwerp hebben geleid. Een en ander levert naar mijn gevoel een afdoende rechtvaardiging voor het tijdsbestek, dat moest verstrijken tusschen de aankondiging en de indiening van dit voorstel van wet.

Wie zich realiseert hoe gecompliceerd — gelijk ik in mijn artikel „Wetgever en Goudclausule" ¹⁾ heb trachten te belichten — de materie is, die om wettelijke regeling vraagt, zal zijn hulde niet willen onthouden aan de ontwerpers, die zoo duidelijk blijk geven de hier in aanmerking komende belangen alle te hebben overzien en zorgvuldig tegen elkaar te hebben afgewogen; naar mijn persoonlijke meening mag men hieraan zelfs toevoegen: en zoo juist te hebben afgewogen.

1. Het ontwerp verstaat onder goudclausules elk beding, dat de strekking heeft den schuldeischer voor de gevolgen van waardevermindering van den Gulden ten opzichte van het goud geheel of gedeeltelijk te vrijwaren. Gelijk de Memorie van Toelichting doet uitkomen, zullen derhalve niet slechts de clausules, die de verplichting van den debiteur aan het goud binden, doch ook goederen-, waarde- en indexclausules, ja zelfs opzegbaarheidclausules aan de werking der wet zijn onderworpen. Een indexclausule bijv. zal er slechts buiten vallen, indien zij, alle omstandigheden in aanmerking genomen, niet beoogt de gevolgen van de depreciatie van den schuldeischer af te wenden. Terecht kiest de Regeering deze ruime omschrijving; elke beperking ware willekeurig en in strijd met den door de Regeering voor haar ingrijpen in de contractueele verhoudingen aangevoerden grond ²⁾: „De depreciatie heeft het prijsniveau niet noemenswaard doen stijgen zoodat, bekeken van uit de binnenlandsche economie, de crediteur ten nadeele van den debiteur op ongerechtvaardigde wijze wordt bevoordeeld. Dit kan ontwrichtend werken in het binnenlandsch economisch verkeer. Wanneer het dit doet, is ingrijpen gerechtvaardigd." Dat ik deze motiveering volkomen concludent acht, is den lezers van dit tijdschrift bekend ³⁾.

Of er termen zijn om in te grijpen, liet ik in mijn vorenbedoeld artikel in het midden. De Regeering antwoordt op grond van de haar bekende gegevens in bevestigenden zin en ik vind niet de minste aanleiding de juistheid van haar oordeel in twijfel te trekken.

2. Het ontwerp wenscht niet alle overeenkomsten over een kam te scheren. Ik acht dit standpunt volkomen juist. Art. 2 verklaart slechts de goudclausules nietig in eenige met name genoemde overeenkomsten, nl. overeenkomsten van geldleening of vestiging van altijd durende renten, van verhuring of verpachting of tot vestiging van een zakelijk recht op onroerend goed. Op de vraag of de grens terecht zoo

¹⁾ E.-S.B. van 21 October 1936.

²⁾ T.a.p. p. 760.

³⁾ T.a.p. p. 761.

eng getrokken is, kom ik hieronder nog terug. Thans zou ik willen vragen of toevoeging van een voorschrift in den zin van art. 1576 lid 2. B.W. geen aanbeveling verdient. Men zou in analogie met het in genoemd artikel voor den verkoop op afbetaling bepaalde kunnen voorschrijven, dat de goudclausule evenzeer nietig is, indien zij voorkomt in overeenkomsten, welke dezelfde strekking hebben als een van de genoemde, onder welken vorm of welke benaming deze ook zijn aangegaan. Ook bij het redigeeren van de goudclausule werd groote vindingrijkheid ten toon gespreid. Een bepaling, die bij koop op afbetaling noodzakelijk werd geacht, zal m.i. in de onderhavige wet evenmin misplaatst zijn.

3. Een verdere beperking brengt het ontwerp aan door slechts in binnenlandsche leeningen de goudclausule buiten effect te stellen. Als toetsteen dient in de eerste plaats de omstandigheid of de verplichting van den schuldenaar althans mede is uitgedrukt in Nederlandsche munt resp. in goud en daarenboven nog of de betaling in Nederland moet geschieden. De beperking van de werking der wet tot z.g. binnenlandsche overeenkomsten is volkomen in overeenstemming met het hiervorengenoemde uitgangspunt en werd ook door mij in mijn meergenoemd artikel voorgestaan.

Of de omlijning van dit begrip, gelijk het wetsontwerp deze geeft, wel geheel juist is, kan zeker worden betwijfeld. Ik geloof echter, dat wanneer men een eenvoudige niet tot processen aanleiding gevende wetgeving wensch, een betere omschrijving kwalijk is te geven. De eisch van zekerheid van recht wint het in deze materie naar mijn meening van dien, dat ook in elk concreet geval de billijkheid zooveel mogelijk benaderd moet worden. Van belang is dan ook slechts, of eenerzijds de overgrote meerderheid van de gevallen, waarin werkelijk slechts de binnenlandsche sfeer bij de overeenkomst is betrokken, op deze wijze wordt gegrepen en anderzijds de overgrote meerderheid van de gevallen, waarbij buitenlandsche belangen zijn betrokken, er buiten vallen. En zulks is bij de gekozen begrenzing, gelijk de Memorie van Toelichting¹⁾, ongetwijfeld het geval.

4. Het gevaar, dat met buitenlandsche verhoudingen annexe contracten toch nog zullen worden gegrepen, wordt nog aanzienlijk verminderd doordat het ontwerp zijn werkingssfeer beperkt tot de hiervorengenoemde bij uitstek tot de nationale sfeer behoorende overeenkomsten. Dit maakt ook tevens minder urgent de door mij in mijn artikel in de E.-S.B. van 21 October jl. voorgestane veiligheidsklep voor het geval een crediteur uit een binnenlandsche overeenkomst tevens debiteur is uit een buitenlandsche. Of zij geheel overbodig is geworden, meen ik echter vooralsnog te moeten betwijfelen. Dat juist in de mogelijkheid van connexiteit tusschen binnen- en buitenlandsche verhoudingen een krachtig argument is gelegen om de overeenkomsten, waarin de goudclausule nietig wordt verklaard, tot enkele soorten te beperken en met name de koopovereenkomst er buiten te laten²⁾, lijkt mij onbetwistbaar juist. Zoo wordt de ongewenschte uitwerking van de toch altijd eenigermate willekeurige definitie van het begrip binnenlandsche overeenkomst tot een minimum beperkt.

De gevallen, waarvoor de nietigheid wordt uitgesproken hebben bovendien, gelijk de Memorie van Toelichting³⁾ doet uitkomen, nog deze eigenaardigheid, dat „undue influence” aan de opneming van de clausule niet vreemd is. Voor ingrijpen is dan des te meer grond.⁴⁾

5. De voor ter beurze te Amsterdam genoteerde obligaties gemaakte uitzondering past dan ook volkomen in het systeem van het wetsontwerp: con-

nexiteit met het buitenland is hier makkelijk denkbaar en „undue influence” is weinig aannemelijk.¹⁾

6. De Memorie van Toelichting ziet nog de mogelijkheid onder het oog het oordeel over de noodzaak tot ingrijpen aan den rechter over te laten. Ik acht het een der hoofdverdiensten van het wetsontwerp, dat het dit niet doet. Gelijk de Memorie van Toelichting doet uitkomen en door mij hierboven met betrekking tot de omlijning van het begrip „binnenlandsche overeenkomsten” ook reeds werd opgemerkt, is rechtszekerheid in de onderhavige materie hier onontbeerlijk. De wetgever moet hier de grenzen trekken „op gevaar af, dat de billijkheid in het een of ander geval minder tot haar recht zal komen, dan indien den rechter vrijheid zou worden gelaten iedere afzonderlijke casuspositie te beoordeelen.”²⁾

7. Minder geslaagd schijnt mij daarentegen de in de Memorie van Toelichting bij art. 2 gemaakte opmerking, dat het ontwerp vanzelfsprekend geen toepassing kan vinden, wanneer op een overeenkomst, welke beheerscht wordt door het wetsvoorstel, volgens de beginselen van Internationaal Privaatrecht vreemd recht toepasselijk is. Naar mijn meening spreekt het tegendeel vanzelf! De onderhavige wet is zonder twijfel een wet, die op de openbare orde betrekking heeft, beoogt immers onze binnenlandsche economie te beschermen. Wanneer nu bij den Nederlandschen Rechter een verhouding ten toets komt, die te begrijpen valt onder de binnenlandsche overeenkomsten in den zin van art. 1 jo. 2, dan behoeft het naar mijn gevoel geen betoog, dat, welk vreemd recht ook overigens volgens de beginselen van *Nederlandsch Internationaal Privaatrecht* op het contract van toepassing is, de bepalingen van de onderhavige wet voorgaan als berustende op de eischen der Nederlandsche openbare orde. Hoewel, gelijk de stellers der M. v. T. opmerken, een geval als hier bedoeld zich niet licht zal voordoen, is het toch zeer gewenscht, dat de Regeering duidelijk kenbaar maakt, of zij inderdaad beoogt af te wijken van vorenbedoelde algemeene beginselen van I.P.R., en dat zij, zoo Zij dit werkelijk bedoelt, deze bedoeling ook uitdrukkelijk in de wet neerlegt, een en ander ter voorkoming van anders mogelijke procedures. Ik vermag echter persoonlijk de redelijkheid van deze beperking niet in te zien, te minder waar de toepasselijkheid van vreemd recht in hooge mate wordt beheerscht door de afspraak van partijen.

8. De beperking van de werking van het ontwerp tot vóór 26 September 1936 gesloten overeenkomsten spreekt voor zichzelf.

M. H. BREGSTEIN.

¹⁾ Memorie van Toelichting p. 2.

²⁾ Citaat ontleend aan de M. v. T. p. 2.

DE WERKING DER EGALISATIEFONDSEN.

Het is begrijpelijk, dat in landen met „zwevende valuta” de publieke belangstelling in de ontwikkeling van de wisselmarkt en de daaraan tengrondslag liggende factoren grooter is dan in landen met gestabiliseerde munten. Terwijl echter bij gestabiliseerde munten, bij centralisatie van de pariteitshandhaving en saldeering van de betalingsbalans bij de centrale bank de gepubliceerde cijfers van die centrale bank een volkomen volledig beeld geven van de quantitative verhoudingen van vraag en aanbod op de wisselmarkt, is die maatstaf bij zwevende munten juist weggevallen. Immers de egalisatiefondsen, welke in de betrokken landen de functie van de centrale bank terzake van de saldeering van de betalingsbalans hebben overgenomen, werken overal onder volkomen geheimhouding.

Dat neemt echter niet weg, dat er uiterlijke symptomen zijn, waaruit men den aard en den omvang van de transacties der betrokken fondsen kan probeeren

¹⁾ p. 2. ²⁾ Mem. van Toel. p. 3.

³⁾ p. 2.

⁴⁾ Zie E.-S.B. p. 761/762.

af te leiden. De financieringsoperaties der fondsen zijn het, die als indirecte „verklikkers” van de valutatransacties te beschouwen zijn. Waarbij men zich ook al weer moet realiseren, dat juist omdat men de geheimhouding wil bewaren, er bij de leiding der fondsen de neiging zal bestaan om de financieringsoperaties aldus in te kleeden, dat daarvan een camouflage-effect kan uitgaan. Een tweede symptoom van de situatie der fondsen vindt men in de goudtransacties met de centrale bank. Ook dit symptoom heeft maar betrekkelijke waarde. Immers, het is geenszins noodig, dat met overheveling van goud van het fonds naar de centrale bank gewacht wordt, totdat de middelen van het fonds uitgeput zijn, en alle omgezet in goud of deviezen. Afgezien van het feit, dat er geheel andere aanleiding dan de situatie van het fonds zelve voor zulk een transactie kan zijn, bijv. een behoefte aan circulatiemiddelen.

De grootste belangstelling hebben in den laatsten tijd de egalisatiefondsen van Nederland en Engeland getrokken. Die operaties van het Fransche fonds zijn binnen betrekkelijk enge grenzen gebleven, en nog al afwisselend van aard. Terwijl kort na de depreciatie een paar milliard aan kapitaal werd repatriëerd en het fonds deviezen kon opnemen, is sedertdien de houding van den franc vaak flauw geweest, zoodat het fonds weer francs opnam. In verhouding tot de totale omzetten in het Fransche devies waren de interventies van het fonds niet bijzonder groot.

Het Engelsche Egalisatiefonds.

De situatie van het Exchange Equalisation Fund heeft de aandacht weer getrokken door de jongste operaties in goud met de Bank of England. Het is niet voor den eersten keer, dat zulk een overheveling plaats vindt. Voor het eerst gebeurde dat enkele jaren geleden, toen het fonds was „volgekocht”, en £ 70 miljoen goud werd verkocht aan de Bank of England, terwijl tegelijk het fonds werd vergroot tot £ 250 miljoen. Tot eind 1935 is toen de goudvoorraad van de Engelsche Bank vrijwel onveranderd gebleven. Einde van dat jaar en in het eerste semester van het loopende jaar heeft de Bank af en toe kleine posten goud opgenomen. In Juni en Juli bereikten deze aankopen een hoogtepunt, zoodat men toen werkelijk van een politiek tot overheveling van goud naar de centrale bank kon spreken. Men heeft toen niet een bedrag ineens overgebracht doch geleidelijk de bankvoorraad opgevoerd, voornamelijk ook door aankopen in de open markt.

Deze transacties hadden een geheel ander uitgangspunt dan de bovengenoemde overdracht van £ 70 miljoen. Dit keer was het geenszins het uitgeputte of geringe absorptievermogen van het Fund, dat aanleiding was om de centrale bank weer in de goudbeweging in te schakelen. Nu was het veeleer de ontwikkeling van de geldcirculatie, welke de directe aanleiding tot deze affaires was. Het Engelsche fonds heeft nl. van het begin af aan zijn operaties geheel buiten invloed op de geldmarkt gehouden. Wanneer het deviezen of goud kocht en daarvoor dus Ponden noodig had, verkreeg het deze middelen door van het schatkistpapier, dat evenals bij ons bij de oprichting aan het fonds als werkkapitaal ter beschikking werd gesteld, een deel op de open markt te plaatsen. Kwamen in een periode van druk op het Pond door verkoop van goud en deviezen weer middelen vrij, dan werd schatkistpapier aangekocht. Aldus was sedert de Bank of England was uitgeschakeld uit de goudbeweging, het internationale betalingsverkeer losgemaakt van elken invloed op de inheemsche geldmarkt. Houdt men rekening met de liquiditeitspolitiek der particuliere banken, dan is de conclusie zelfs, dat goudimport de markt verkrappt en gouduitvoer een verruimen den invloed heeft, geheel in tegenstelling dus met de situatie, welke heerscht onder den gouden standaard.

Natuurlijk is zulk een gang van zaken geenszins

inhaerent aan de overdracht van de regeling van het internationale betalingsverkeer van de centrale bank naar het egalisatiefonds. Het bewijs daarvoor is gegeven door ons egalisatiefonds, dat in den aanvang door zijn interventie op de deviezenmarkt de geldmarkt volkomen op dezelfde wijze verruimde als de centrale bank dat zou hebben gedaan, wanneer de gouden standaard was gehandhaafd. Des te gemakkelijker is het echter mogelijk de geldmarkt te regelen wanneer de centrale bank een open-markt-politiek kan voeren, zooals dat in Engeland het geval is.

De kwestie van de geldmarktvoorziening op zichzelf behoeft dus geen bijzondere moeilijkheden op te leveren; ook al is de functie van de centrale bankterzake van de wisselmarkt overgedragen aan het nivelleeringsfonds dan kan toch de centrale bank haar functie ten aanzien van de geldmarktvoorziening blijven handhaven, a fortiori wanneer die instelling het recht tot operaties op de open markt heeft. In Engeland wijkt echter de situatie in zoverre af van die in de meeste andere landen, ook van die, welke te onzent geldt, dat de biljettenomloop niet geregeld wordt door financieringstransacties van de centrale bank. Indien bij ons het egalisatiefonds schatkistpapier bij de Nederlandsche Bank beleent kan, zoolang er maar voldoende beschikbaar metaalsaldo is, een uitbreiding van den biljettenomloop aldus tot stand komen. In Engeland kan de biljettenuitgifte alleen maar vergroot worden tegen goud. De ongedekte biljetten, die mogen worden uitgegeven, zijn in omloop, zoodat wanneer het banking-department zijn uitzettingen zou uitbreiden daarmee geen pond meer bankpapier gecreëerd wordt. Men blijft in dat verband aangewezen op de notes-reserve van het banking-department, die relatief tot de circulatie heel wat geringer is dan de potentiële uitbreiding van den biljettenomloop elders. Hier schulde dan ook de reden voor de goudaankopen in het midden van dit jaar. Terwijl voorheen de naar Engeland gerichte kapitaalstroom, die het Equalisation Fund tot goudaankopen had aanleiding gegeven, was geresulteerd in toenemende banksaldi, ging nu daarmee een groote vraag naar bankpapier gepaard. Fransche kapitaalvluchtigen, die voornamelijk voor deze beweging aansprakelijk waren, potten Engelsch bankpapier op. Dit coincideerde met een seizoensvraag naar notes in den vacantiëtijd, zoodat de circulatie met rond £ 60 miljoen toenam. Om daling van de notes-reserve beneden het gewenschte minimum te vermijden moest men dus wel goud overbrengen naar de Bank of England.

Stelt men nu hiertegenover de jongste transactie, waarbij £ 65 miljoen goud van het fonds naar de Bank wordt overgeheveld, dan spreekt daaruit een volkomen andere ratio. Immers aan deze transactie is verbonden de vermindering van de niet door goud gedekte circulatie met £ 60 miljoen. Terwijl de goudaankopen in het midden van dit jaar dus geschieden met de uitdrukkelijke bedoeling om den biljettenomloop uit te breiden, heeft men dit keer dat effect daaraan juist willen ontnemen. Men heeft dus geldverruiming uitdrukkelijk willen uitsluiten. Natuurlijk had men dat doel ook kunnen bereiken door het banking-department in de open markt treasuries te doen koopen. De opzet van de onderhavige affaire is niet anders dan sterilisatie van de vermeerdering van den goudvoorraad der centrale bank, wat men voorheen zoowel in Engeland als in de Vereenigde Staten herhaaldelijk heeft gedaan. Waarom men dat dit keer juist doet door vermindering van de fiduciaire circulaties is nog niet geheel duidelijk. Voor de geldmarkt is het in elk geval irrelevant, welk systeem wordt gekozen; de notes-reserve stijgt nu minder dan wanneer men de andere oplossing had gekozen. Thans neemt deze met niet meer dan £ 5 miljoen toe.

Men zou geneigd zijn te concludeeren, dat de reden voor de goudtransactie gelegen is in het feit,

dat het fonds weer bijna volgekocht is. Het moment, dat voor deze affaire is gekozen, lijkt daarmee echter niet geheel in overeenstemming. Immers reeds geruimen tijd ligt het Pond betrekkelijk flauw en men had den indruk, dat het Fund flinke bedragen goud had moeten afgeven tot steun van den koers. De keuze juist van dit moment kan natuurlijk samenhangen met den wensch tot versluiering van de positie ter wille van de geheimhouding. Toch heeft men in Engeland uit de affaire de conclusie getrokken, dat de situatie van het Pond krachtiger is dan men had vermoed, en is zij tot een haussemoment geworden.

Het Nederlandsche Egalisatiefonds.

Ook ons egalisatiefonds staat natuurlijk in het centrum van de belangstelling. Bekend was, dat reeds wekenlang bijna voortdurend omvangrijke bedragen deviezen, afwisselend Ponden en Dollars, door het fonds worden opgenomen en uit de beleeningscijfers van De Nederlandsche Bank gecombineerd met „over-de-toonbank-verkoop” van schatkistpapier door den agent van de schatkist, had men ook reeds afgeleid, dat met deze operaties groote bedragen gemoeid waren geweest. Thans is daarbij gekomen de terugverkoop van f 100 miljoen goud door het fonds aan de centrale bank.

Omtrent den omvang der deviezenaankopen van het fonds kan men zich enig idee vormen uit wat men van het spiegelbeeld der wisseloperaties: de financieringstransacties, kan taxeerden. In den aanvang heeft die financiering geheel plaats gevonden door beleening van schatkistpapier bij De Nederlandsche Bank. De beleeningen waren op den laatsten weekstaat vóór de loslating van den gouden standaard f 120 miljoen. Dit cijfer is sedertdien opgelopen tot f 327 miljoen, en daarna weer gedaald tot f 282 miljoen, toen de teruggave van f 100 miljoen goud plaats vond. Per saldo dus een toename der beleeningen met f 160 miljoen. Daarnaast is in de markt naar schatting voor 50 à 60 miljoen papier gespuid. Zoodat men komt tot een totaalbedrag van ruim f 200 miljoen. Wanneer hier niet tegenover staat een omvangrijk saldo-credit bij de centrale bank dan zou men dus moeten aannemen, dat voor het genoemde bedrag door het fonds goud en deviezen werden opgenomen. Hieruit blijkt wel, dat de kapitaalrepatrieering, die de eerste weken na den val van den Gulden niet erg vlotten wou, sedertdien reeds een zeer behoorlijke omvang heeft aangenomen, waarbij men dan moet bedenken, dat de transacties van het fonds zoowel betrekking hebben op den aankoop van opgepot goud als op interventieaankopen in de wisselmarkt. Wil men den totalen omvang van de kapitaal terugvloeiing (waaronder dan ook te vatten het door hamsteraars afgestooten goud) berekenen dan moet men bij het opgemelde bedrag nog optellen 20 miljoen, waarmee in het betrokken tijdvak de betalingsbalans weer is verzaard doordat tot dit bedrag weer katoenwissels tot het disconto zijn toegelaten.

Daar dus aangenomen moet worden, dat het fonds nog maar weinig disponibiteit had, is het begrijpelijk, dat men ertoe moest overgaan het in den aanvang van De Nederlandsche Bank als masse de manoeuvre overgenomen bedrag aan goud ad f 100 miljoen weer af te stooten. Nog voortdurend is er een groote vraag naar Guldens. Is het denkbaar, dat de kapitaalbeweging zoo omvangrijk zal worden, dat het kapitaal van het egalisatiefonds ad f 300 miljoen — dat, nu de f 100 miljoen goud weer aan de centrale bank zijn terugverkocht, geheel disponibel is — niet voldoende zal blijken om de betalingsbalans te saldeeren?

Vóór het intreden van de financieele crisis in 1932 — en nadat de Pondenval veel op korten en langen termijn in het buitenland uitgezet kapitaal had doen terugvloeiën — was onze goudvoorraad maximaal

1030 miljoen. De goudverliezen, die sedertdien plaats vonden, waren ten deele het gevolg van het feit, dat buitenlanders hun kapitaal van hier terugtrokken, en een groot deel van die kapitalen zullen voorloopig niet, en misschien nimmer, terugkomen. Daaruit zou men geneigd zijn af te leiden, dat een bedrag van f 300 miljoen wel ongeveer genoeg zou zijn om al ons eigen repatrieerende kapitaal te „verwerken”. Men moet echter bedenken, dat er ook in 1932 bij den maximumgoudvoorraad-stand al goud was opgepot, dat nu terugkomt, en bovendien kan door omstandigheden, die met de monetaire situatie niets te maken hebben, de kapitaalbeweging sterk beïnvloed worden. Wanneer bijv. Roosevelt's plannen om belasting te heffen van buitenlandsch aandeelenbezit doorgaan dan kan daarvan een kapitaalstroom het gevolg zijn, die elk verband met den stand van vóór den guldensangst verloren doet gaan.

Wat betreft de invloed van de operaties van het fonds op de geldmarkt constateerden wij reeds terloops, dat er te dien aanzien een principieel verschil is met de situatie in Engeland. Wanneer men aanneemt, dat er in totaal rond 200 miljoen goud is gekolkt, dan is daarvan driekwart gefinancierd door beleening van schatkistpapier bij De Nederlandsche Bank en de rest door plaatsing van papier op de open markt. Er zijn hier en daar stemmen opgegaan tegen de omvangrijke beleeningen onder het motief, dat aldus onze geldmarkt zoo zou worden verruimd. Daartegenover kan men slechts zeggen, dat onder de vigueur van den gouden standaard precies dezelfde consequentie intreedt, dan echter persé voor het volle bedrag der goudimporten. In 1932 hadden wij, zooals reeds gezegd, een goudvoorraad van meer dan f 1 milliard, met een dienovereenkomstige circulatie. Het feit, dat een deel van de middelen, die het fonds noodig had, werden gevonden uit plaatsing van schatkistpapier in de markt, beteekent de facto reeds, dat er voor onze markt een novum is ontstaan, dat in zijn effect vergeleken kan worden met goudsterilisatie door open-markt-politiek, waartoe overigens het nieuwe octrooi De Nederlandsche Bank direct in staat zal stellen.

Voorloopig heeft het fonds nu weer een kleine f 100 miljoen speelruimte. Mocht dat niet genoeg zijn dan kan natuurlijk een deel van het aangekochte goud aan de centrale bank worden overgedragen, hetgeen evenals in Engeland, zoolang de muntwet niet gewijzigd is, slechts met verlies voor het fonds kan gebeuren tegen den ouden goudprijs, een verlies, dat t.z.t. door herwaardeering van den goudschat van De Nederlandsche Bank weer zal worden goedge maakt.

C. A. KLAASSE.

DE JONGSTE ONTWIKKELING OP DE RUBBER-MARKT.

Zou op zichzelf het laatste besluit van het Internationale Rubber-Regelings-Comité tot een nieuwe verkleining van de restrictie voor het eerste halfjaar 1937 wellicht geen aanleiding hebben gegeven om na mijn kort geleden geplaatst artikel¹⁾ wederom over de rubber te schrijven, er is sedertdien een factor in de markt opgetreden, welke een korte beschouwing wel motiveert.

In zijn vergadering van 15 dezer heeft het comité besloten het beperkingspercentage voor het eerste kwartaal van 1937 vast te stellen op 25 en voor het tweede kwartaal op 20, hetgeen dus beteekent, dat de restrictie gedurende het eerste halfjaar 22½ pCt. bedraagt.

Aangezien het totaal der uitvoerquota van de aan de beperking deelnemende landen, behalve Siam, voor 1937 1,258.500 ton bedraagt, beteekent dit, dat

¹⁾ E.-S.B. van 2 December 1936.

door die landen gedurende de eerste 6 maanden zal mogen worden geëxporteerd 487.669 ton, tegen in het eerste halfjaar van 1936 364.200 ton, hetgeen dus op een vermeerdering met 123.469 ton neerkomt. Daarnaast komen de toenemende producties van Siam, Indo-China en de outsiders, welke zeer vermoedelijk in die periode de 50.000 ton zullen overschrijden, waardoor de wereldexporten tusschen de 540.000 en 550.000 ton zouden komen te liggen. Wil deze hoeveelheid ten volle door het verbruik opgenomen worden, dan zou dit, dat in het eerste halfjaar 1936 nog geen 500.000 ton bedroeg, dus wederom aanzienlijk moeten toenemen. Of dit het geval zal zijn, hangt natuurlijk ten nauwste samen met de ontwikkeling van de algemeene conjunctuur en dan is er o.i. inderdaad zeker wel aanleiding om in die richting iets te verwachten. Men moge tenslotte over die algemeene conjunctuur en haar veroorzakers denken zooals men wil, men moge met schrijver dezes van oordeel zijn, dat er veel kunstmatigs in schuilt en de monetaire en credit-maatregelen een groote rol spelen, feit is en blijft, dat vermoedelijk de gegeven injecties nog niet uitgewerkt zijn en dat er in de Vereenigde Staten nog steeds nieuwe injecties (nu o.a. dividendestroom) worden gegeven.

De markt heeft het bericht met groot optimisme begroet. Was men te voren ietwat onwennig en aarzelend, toen het besluit er eenmaal was, heeft men de zonnige zijde gekozen en de prijs steeg, mede door dekkingen van baissiers, in de vorige week tot 1.0 d. Merkwaardig verloop, en een waarschuwing. Een waarschuwing, dat het niet alleen van overdreven optimisme getuigt te meenen een prijs van een artikel te kunnen stabiliseeren, doch dat zelfs een besluit, welks bedoeling eigenlijk alleen als prijsdrukkend kan worden geïnterpreteerd, in eerste instantie door baissedekkingen een animeerende werking kan oefenen, waardoor de markt een ander beeld dan het bedoelde kan geven. Dit is een aanwijzing, dat volgende besluiten van het comité op zichzelf geringe waarde kunnen hebben en dat men allereerst op de stemming van de markt moet letten om zich aan een voorspelling over de uitwerking te wagen. Terwijl tot voor kort het bestaan van het comité op zichzelf reeds een prijsdrukkende werking op de markt oefende, bang als men was voor een ingrijpen zijnerzijds in de productie, blijkt thans, dat men lustig zijn baisse-besluiten voor een hausse benut, sterker nog, dat de hausse-speculatie, welke langen tijd van de rubbermarkt verre is gebleven, thans ook in rubber aantrekkelijkheden meent te bespeuren, welke haar in de markt deden komen. Het behoeft geen betoog, dat daardoor het aspect van de markt geheel is gewijzigd; thans gaan naast toekomstverwachtingen ook technische vragen, als die van de positie der markt, een rol spelen en daarom komt het ons niet ongemotiveerd voor te verwachten, dat in de toekomst het prijsverloop grilliger zal zijn, meer onberekenbaar ook, zij het dat daardoor de groote lijn niet zal worden aangetast. Winstnemingen gaan een veel grotere rol spelen, de directe invloed van buiten de markt liggende onverwachte gebeurtenissen — bijv. op het terrein der politiek — zullen het prijsverloop scherper beïnvloeden, omdat zij tot dekkingen of realisaties kunnen leiden. Geruchten, zooals er reeds thans circuleeren, gaan hun invloed oefenen, zoowel in opwaartsche als neergaande richting. Het behoeft geen betoog, dat door dit optreden van de speculatie de taak van het comité onnoemelijk wordt verzwaaard, omdat het thans nog meer dan voorheen rekening zal dienen te houden met de stemming ter markt.

Wij willen ons thans niet bezig houden met het toetsen van het besluit van het comité, doch wel den invloed ervan voor de productie bespreken; voor Ned-Indië beteekent het, evenals voor de andere deelnemers, een verbetering van de productiemogelijkheid, want in long tons berekend, zal Neder-

landsch-Indië gedurende het eerste halfjaar mogen exporteeren aan:

ondernemingsrubber	105.517 ton
bevolkingsrubber	95.983 „
totaal	201.500 ton

Voor de ondernemingen beteekent de verkleining van de restrictie in tweërlei opzicht voordeel. Allereerst leidt zij ertoe, dat een grotere hoeveelheid product kan worden voortgebracht, zoodat nu er een gunstige marge tusschen prijs en uitgaven is, de voordeelen daarvan over een grooter quantum worden genoten. Daarnaast echter leidt de grotere hoeveelheid tot een lageren kostprijs per eenheid product, waardoor het totale voordeel dus nog meer wordt vergroot.

Door den hooger prijs in verhouding tot een jaar geleden en door de grotere productie per onderneming profiteeren de Ned.-Indische rubberondernemingen dus dubbel en men mag den toestand van de rubbercultuur dan ook heel wat rooskleuriger bezien dan toen, mits men zich ook maar realiseert, waarop die gunstiger visie is gebaseerd. Alles hangt ervan af hoe men zich het verdere verloop van de algemeene conjunctuur voorstelt en in hoeverre men van oordeel is, dat bij een terugslag van deze in de toekomst ook de rubber daarvan den invloed zal ondergaan. Want aan de zijde van de productie is gedurende de laatste jaren aan een daadwerkelijke sanering niets gedaan; integendeel, door de mogelijkheid 20 pCt. van het areaal in een beteren aanplant te converteeren moet verwacht worden, dat voor de verder afgelegen toekomst de potentieele productie nog is toegenomen. En daarnaast roept de beweging van thans zeker haar tegentendenzen op in een toeneming van de productie van geregenereerde rubber en, door den stijgenden prijs, van belemmering van het verbruik. En dan bovenal, boven de markt zweeft nog een zeer groote voorraad, die, indien het optimisme van thans ietwat bekoelt en de kunstmatige stimulansen zijn uitgewerkt, wel eens zwaarder op de stemming kan gaan drukken dan thans wordt aangenomen.

Voor de bevolkingsrubber beteekent het een vergooten uitvoer en vooral nu de individueele restrictie over de heele linie staat te worden ingevoerd, kan dit alleen maar als een verheugend feit worden beschouwd. Tenslotte hebben de inlandsche tuinbezitters en tappers sedert Juni 1934 reeds een meer dan voldoende offer aan de groote en hun eigen kleinere gemeenschap gebracht dan dat het nu geen tijd zou worden, dat ook zij eens de vruchten, die hen van verre steeds hebben toegelachen, kunnen plukken, vruchten overigens, welke door het bestaan van de restrictie toch nog steeds een wrangen bijmaak houden.

Overigens wordt het wel zeer de vraag tot welke resultaten die individueele restrictie voor de bevolkingsrubber zal leiden. Volgens de Java-Bode toch zou de enquête hebben aangetoond, dat er niet minder dan ongeveer 750.000 oogstvergunningen zouden moeten worden uitgereikt en zou dit juist zijn, dan zou, indien over 1937 een restrictie van 22½ pCt. voor het heele jaar zou gelden, per oogstvergunning gemiddeld ongeveer 260 kg mogen worden uitgevoerd. Voor de gezamenlijke bevolkingstappers wordt de toestand dan toch in elk geval beter dan hij thans is en dit kan, zooals reeds gezegd, alleen maar worden toegejuicht.

Kunnen wij de *directe* gevolgen voor de producenten dus slechts als gunstig zien, op den duur meenen wij, dat de visie niet zoo onverdeelde gunstig zijn kan, vooral niet, nu gebleken is, dat het wapen van het comité niet het effect heeft, waarop men meende te mogen rekenen.

J. F. HACCÓN.

DE TARWEMARKT.

Gedurende een reeks van jaren is het aanbod van overzeesche tarwe in Europeesche invoerlanden overmatig groot geweest tengevolge van uitbreiding der bebouwde oppervlakte zoowel in de invoerlanden als in de groote tarweverbouwende exportlanden; verder wegens ruime opbrengsten, en het vaak met Regeeringssteun aanhouden van groote voorraden, wanneer tengevolge van den overvloed het prijspeil daalde tot beneden wat men meende, dat een billijke prijs was voor de boeren. Langzamerhand is, mede door van Regeeringswege in verschillende exportlanden beperkte uitzaaï, eenige verbetering in den toestand gekomen en zijn de voorraden geslonken. Toch bleven zij nog lang zoo groot, dat zij de tarwemarkt drukten en eene prijsverbetering van beteekenis beletten.

In den loop van den laatsten zomer werd het duidelijk, dat in het najaar het aanbod van overzeesche tarwe ter voorziening in de behoefte der Europeesche invoerlanden niet overmatig groot zou zijn. De tarweoogst in Argentinië, welke in December 1935 en Januari 1936 was binnengehaald, was gedeeltelijk mislukt. De opbrengst was klein en van het voor uitvoer beschikbare surplus zou slecht weinig voor Europa overblijven nadat daarvan het door Brazilië benoodigde zou zijn geleverd. In de eerste maanden van 1936 had Australië van den daar juist binnengekomen nieuwen tarwe-oogst in zeer ruime mate naar Europa verscheept, waarvan in het voorjaar een prijsdaling het gevolg was geweest. Toen dat aanbod verminderde en na de eerste maanden van 1936 niet meer op groot Australisch aanbod te rekenen viel, maakte Canada van de gelegenheid gebruik zijn groote van vorige oogsten overgebleven voorraden te ruimen. Het was de bedoeling van het tarwebureau in Canada om het nieuwe seizoen te beginnen met een normalen reservevoorraad, en dat bureau is gedurende den vóórzomer voortgegaan tarwe te verkoopen zonder de prijzen sterk te verhoogen, ook toen de berichten over de op het noordelijk halfrond te velde staande nieuwe tarwe slechter werden.

Noord-Amerika heeft dit jaar weder van droogte te lijden gehad, eerst in de Vereenigde Staten en later in Canada. De geregeld gedurende den groeitijd gemaakte particuliere en officieele oogstramingen gaven hoe langer hoe kleinere opbrengsten. Het eindresultaat was, dat de Vereenigde Staten tarwe uit Canada moeten invoeren. De opbrengst in Canada is tegengevallen en daar aan de Europeesche vraag voor een zeer groot gedeelte ook door Canada moest worden voldaan, was in het najaar het aanbod van Canadeesche tarwe niet te groot voor de vraag.

In Europa waren alleen in de Donaulanden de oogstresultaten gunstig, vooral in Roemenië gaf de opbrengst alle redenen tot tevredenheid. In Rusland heerschte in uitgestrekte gebieden droogte, waardoor blijkbaar geen exportsurplus werd verkregen. Tot nog toe is Rusland tenminste niet met graan aan de markt geweest en men verwacht niet, dat het zulks in dit seizoen nog zal doen. In Polen en de aan Rusland grenzende Oostzeelanden zijn de opbrengsten tegengevallen. Estland heeft zelfs graan geïmporteerd en in Lithauen is onlangs een uitvoerverbod uitgevaardigd teneinde de graanvoorziening in het land zelf niet in gevaar te brengen. Uit de Europeesche invoerlanden kwamen in den beginne wel is waar geen zeer gunstige berichten, doch deze waren toch niet slecht. Alleen in Spanje, Italië en Griekenland werd ernstig geklaagd. Later is gebleken, dat ook in West-Europa in Duitschland en in Scandinavische landen de oogst in meerdere mate tegengevallen was dan oorspronkelijk gemeld. Frankrijk, dat de laatste twee jaren tarwe had uitgevoerd, moet nu weder importeerden. Mede tengevolge van slechte uitkomsten in zijn Noord-Afrikaansche koloniën, bestaat er in Frankrijk importbehoefte aan harde tarwesoor-

ten. Verder heeft Frankrijk een groote hoeveelheid Zuid-Slavische tarwe gekocht, welke zal dienen om de reservevoorraden der Regeering aan te vullen, terwijl de oude voorraden zullen worden verkocht. Zweden, dat ook in het vorige jaar als exporteur optrad, is dit jaar niet als zoodanig aan de markt.

Roemenië verkocht gedurende het najaar flinke hoeveelheden tarwe met betaling in clearing volgens met verschillende landen gesloten clearing-overeenkomsten. Men rekent, dat omstreeks de helft van het Roemeensche exportsurplus is verkocht. Van Hongaarsch aanbod werd in West-Europa niet veel bemerkt, daar in hoofdzaak naar Italië en Oostenrijk werd verkocht. Vooral Italië was de laatste maanden groot koper, terwijl ook Griekenland regelmatig flinke hoeveelheden kocht. Cijfers over de tarweopbrengst in Italië zijn dit jaar niet bekend gemaakt. Alleen heeft onlangs Mussolini in een rede gezegd, dat zij 20 pCt. kleiner is dan in het vorige jaar. Ook moet er de kwaliteit tengevolge van slecht weder in den oogsttijd geleden hebben. Het tarwebureau in Italië is doorlopend koper en heeft in den laatsten tijd groote hoeveelheden gekocht, vooral van den nieuwen oogst in Argentinië en Australië ter verscheping in de eerstvolgende maanden. Deze vraag heeft de markt sterk beïnvloed en eene vaste stemming tengevolge gehad.

Ook Duitschland begon als koper in de markt te komen. Het sloot een handelsverdrag met Canada, volgens hetwelk Duitschland voor de opbrengst van zijn exporten naar Canada daar tarwe zal koopen. Ook van andere landen is Duitschland geneigd te koopen, zoo mogelijk op compensatie basis. De broodvoorziening in Duitschland schijnt tot ernstige zorg aanleiding te geven. Reeds is het verboden rogge als veevoeder te gebruiken en worden voor dat doel maïs en gerst geïmporteerd. Dezer dagen werd een particuliere schatting gepubliceerd, volgens welke Duitschland in dit seizoen een miljoen ton tarwe en een miljoen ton rogge zou moeten importeerden.

Aan de groote vraag, welke zich allengs in Europa heeft ontwikkeld, zal hoofdzakelijk moeten worden voldaan door de nieuwe oogsten in Australië en Argentinië, welke nu worden binnengehaald, verder door wat van den laatsten oogst nog over is in Canada en in de Donaulanden.

In Australië waren de weersomstandigheden over het algemeen gunstig. Volgens de laatste officieele schatting is de opbrengst iets kleiner dan in het vorige jaar. Terwijl in 1936 het exportsurplus in hoofdzaak in Europa geplaatst moest worden wegens oneenigheden met Japan over het afsluiten van een handelsverdrag, zal in 1937 Japan weder Australische tarwe afnemen nu een nieuw handelsverdrag is afgesloten. In tegenstelling met verleden jaar verwacht men, dat de Australische boeren dit jaar hun tarwe niet overhaast ter markt zullen brengen.

In Argentinië heeft de Regeering onlangs de eerste schatting van de tarwe-opbrengst gepubliceerd. Deze bedraagt 6.800.000 tons, wat ongeveer overeenkomt met de particuliere ramingen. Dit is voor Argentinië geen opbrengst van overmatigen omvang en een buitengewone druk op de markt behoeft er niet van verwacht te worden.

In Canada zijn tengevolge van de groote verschepingen in het najaar de voorraden sterk geslonken, zoodat in de resteerende maanden van dit seizoen de verschepingen zullen moeten verminderen. Bovendien is de scheepvaart op de groote meren en de St. Lawrence rivier gesloten door ijs, om vermoedelijk in Mei weder te worden heropend. Ook daardoor zal tot die heropening op verminderde schaal moeten worden geëxporteerd.

Voor de in de Donaulanden nog voor export disponibile tarwevoorraden zijn vele koopers, vooral Italië en Griekenland. De Roemeensche Regeering voelt zich op het oogenblik weder sterk en heeft bepaald, dat geen tarwe meer mag worden verkocht

naar het buitenland met betaling in clearing, doch dat deze betaling in vrije deviezen moet geschieden.

Terwijl de vraag naar buitenlandsche tarwe in Europa zich heeft uitgebreid en aanmerkelijk grooter blijkt te zijn dan aan het begin van dit seizoen werd verwacht, zal het aanbod uit de verschillende exportlanden niet dringend zijn. De tengevolge der statistische tarwepositie reeds gedurende het afgelopen najaar gestegen koersen, hebben in de laatste weken verdere belangrijke verhoogingen ondergaan. De Argentijnsche Regeering heeft den voor den ouden oogst geldenden minimumprijs van 10 Pesos voor den nieuwen oogst afgeschikt. Slechts zeer kort is toen de koers aan de termijnmarkt te Buenos Aires onder 10 Pesos gedaald, en spoedig vond weder eene verhooging plaats tot boven 11. Pesos. Te Winnipeg bedroeg op 1 September de koers voor December levering 94¼ dollarcenten. Deze liep geleidelijk op tot 109 dollarcenten op 30 November. In December deed de wereldsituatie de prijzen snel stijgen; op 18 December werd de December levering op 128 dollarcenten genoteerd. Daarna is weder eenige reactie gevolgd.

Tot de verhooging der prijzen voor tarwe in Europa heeft ook de vaste vrachtenmarkt bijgedragen. De voor de wilde vaart vastgestelde minimumtarieven zijn aanmerkelijk verhoogd. De vrachten, waarvoor op het oogenblik gecharterd wordt, zijn echter nog belangrijk daarboven gestegen wegens beperkt aanbod van scheepsruimte. Door de reeders is namelijk overeengekomen geen onbevrachte schepen meer in ballast naar de laadhavens in de exportlanden te zenden en door die maatregel is het aanbod van disponibele en spoedige ruimte beperkt.

De bovenvermelde feiten leiden tot de conclusie, dat in de eerste helft van 1937 het aanbod van buitenlandsche tarwe op de Europeesche markten niet te overvloedig of dringend zal zijn, terwijl in de Europeesche invoerlanden in de eerstvolgende maanden een levendige vraag verwacht kan worden. Daarom zijn vaste tarwemarkten en hoge prijzen in de naaste toekomst waarschijnlijk. In Juni wordt in Italië de nieuwe tarwe-oogst binnengehaald en tegen dien tijd zal de Italiaansche vraag vermoedelijk verminderen. Dan zullen ook de berichten over de in Noord-Amerika en Europa te velde staande nieuwe oogsten hun invloed op den loop der prijzen doen gelden.

A. P. SCHILTHUIS.

DE KOOPKRACHTTHEORIE.

Het is het noodlot van sommige economische theorieën mishandeld te worden. Er zijn van die theorieën, die onophoudelijk opduiken, weerlegd worden en toch weer opduiken. Dit verklaart wellicht de geringe eerbied, die buitenstaanders helaas veelal voor de economie hebben. Tot de theorieën, die in stage opvolging zijn ontwikkeld en weerlegd, behoort ook de koopkrachttheorie.

Kort en daardoor onvolledig geformuleerd zegt de koopkrachttheorie, dat men de welvaart kan doen toenemen, door de koopkracht te versterken. Verhoog dus de loonen, vermeerder de uitgaven, laat het geld rollen en de welvaart zal vermeerderen.

De aldus ingekleede koopkrachttheorie is een gemakkelijke prooi voor haar bestrijders, die haar als volgt weerleggen. De arbeiders, die hun loonen verhoogd zien, krijgen een ruimer bestaan. Evenzoo degenen, die aan deze arbeiders goederen en diensten leveren. Door de grootere vraag naar die goederen en diensten stijgen de prijzen. Met het gevolg, dat de koopkracht van allen, die een vast geldinkomen hebben, daalt. Bovendien verminderen de winsten van de ondernemers, die hogere loonen moeten betalen, al zullen zij in vele gevallen een deel van deze inkomstenvermindering door prijsverhoging van hun artikelen kunnen afwentelen op den verbruiker. Na verloop van tijd ontstaat een nieuw evenwicht op het

verhoogde loonpeil. Sommigen zijn in welvaart voortgegaan, anderen echter zijn achteruitgegaan. Sommige ondernemers, die vroeger op de grens der winstgevendheid werkten, hebben hun bedrijf zelfs moeten sluiten, zoodat een aantal arbeiders werkloos is geworden en de totaal-productie is verminderd. De koopkrachtverhoging blijkt aldus op den duur niet anders dan koopkrachtverschuiving te bewerken. En er is geen sprake van vermeerdering van welvaart, maar van verschuiving en zelfs achteruitgang van welvaart.

Daarmee is dan de koopkrachttheorie weerlegd. Dat denken haar bestrijders tenminste. Maar zij vergissen zich. Niet dat hun betoog onjuist is, het is alleen maar onvolledig. Zij vergeten er bij te vermelden, dat de door hen geschetste ontwikkeling zich alleen afspeelt in een „statisch” milieu. En dat in een „dynamisch” milieu de gebeurtenissen een geheel anderen loop nemen.

Allereerst wil ik hier vastleggen, wat met „statisch” en „dynamisch” in dit verband wordt bedoeld. Statisch is de economische huishouding, waarin de betrekkingen tusschen de productie-factoren een constant karakter hebben, dynamisch, waar deze betrekkingen variabel zijn. De middeleeuwsche stad mag als voorbeeld gelden van een statische huishouding. In de oude gildenwerkplaats werd gewerkt gelijk de vorige geslachten het hadden gedaan, met dezelfde handgrepen, dezelfde werktuigen en dezelfde materialen. Daartegenover draagt de hedendaagsche economische huishouding een bij uitstek dynamisch karakter. In de fabrieken en werkplaatsen van dezen tijd zegt men niet meer

„Swerving from our fathers' rules
Is calling all our fathers fools”.

maar haast men zich de betere machines en productiemethodes te vervangen door de beste. Terecht noemt Marshall „organization” een productie-factor en deze is het, die in onze dynamische productie-huishouding van dag tot dag bijna verandert. Aan de organisatie van de productieve krachten wordt zonder ophouden gewerkt en verbeterd, met het economische resultaat, dat voortdurend met opoffering van minder offers aan arbeid, kapitaal en grondstoffen een beter resultaat wordt bereikt, meestal in den vorm van meer eindproducten tegen minder kosten per eenheid product.

In dit dynamische milieu moet men de koopkrachttheorie plaatsen. Een kunstmatige vermeerdering van koopkracht heeft hier geheel andere gevolgen als in de statische huishouding.

De arbeiders, wier loonen worden verhoogd, grooten de vraag naar allerlei goederen, waardoor inderdaad een tendens tot prijsstijging in het leven wordt geroepen. Maar vóór deze prijsstijging dóórwerkt, hebben de ondernemers, die in den regel niet suffen en slapen, de mogelijkheden gevoeld, die in een sterk toenemende productie en afzet zijn gelegen en hun productie met behulp van de nieuwste machines en de modernste methodes van efficiëncy en rationalisatie opgevoerd. Met het gevolg, dat na korten tijd een stroom van producten losbreekt, zoodat voor tal van producten in plaats van een prijsstijging zelfs een prijsdaling intreedt, die dank zij de dalende productie-kosten bij stijgenden omzet gespaard kan gaan met stijgende winsten. Degenen, die een vast geldinkomen hebben, genieten dus op den duur ook voordeel van de koopkrachtvermeerdering. Na verloop van tijd ontstaat een toestand waarbij alle leden van de volkshuishouding, zij het allicht in verschillende mate, de voordeelen plukken van den vooruitgang van de productie-techniek en van de stijgende productiviteit van het productieproces. Onze conclusie is dus, dat de koopkrachtvermeerdering in het dynamische milieu wel degelijk leidt tot vermeerdering van welvaart.

De eenige vraag, die hierna nog kan worden ge-

steld, is, wanneer het oogenblik is aangebroken om door kunstmatige koopkrachtvermeerdering de algemeene welvaart te vergrooten. Het enkele feit, dat de techniek verbetert, is geen voldoende aanwijzing in dezen. Daarnaast zal men moeten kunnen wijzen op een daling van het prijsniveau, gepaard gaande met een stijging van de werkloosheid.

Een inzinking in het gemiddelde prijsniveau is een onmiskenbare aanwijzing, dat het aanbod van goederen gestegen is tegenover de vraag naar goederen. Het is theoretisch denkbaar, dat een vermindering van de vraag tegenover het aanbod ontstaat door een afnemning van de vraag, bijv. door plotselinge groote sterfte onder de menschen of door een verandering in de zeden, waardoor de menschen plotseling zeer ingetogen zouden gaan leven, en de vraag naar tal van goederen dienovereenkomstig zou verminderen. Indien deze omstandigheden zich echter niet voordoen en een algemeen erkende snelle vooruitgang van de productie-techniek gepaard gaat met een inzakkend prijsniveau, mag men de slotsom trekken, dat de gestegen productiviteit van het productie-proces debet is aan de daling van de prijzen.¹⁾ En wanneer dit dan nog bovendien gepaard gaat met een stijgende werkloosheid is het in alle opzichten juist door kunstmatige koopkrachtvermeerdering in te grijpen, waardoor tegelijkertijd de prijsdaling wordt gestuit en de toeneming van de werkloosheid tegengegaan.

Deze koopkrachtvermeerdering kan op verschillende manieren worden bereikt. Men denke daarbij niet te eenzijdig aan loonsverhoging. Wanneer de feitelijke toestand deze is, dat een groot aantal arbeiders werkloos is, zou een verhoging van de loonen der nog werkende arbeiders al zeer ongewenscht zijn. In dat geval zullen allereerst de maatregelen moeten worden genomen, die de werklozen weer werk zullen doen vinden. Zoodat dus niet de individueele loonen stijgen, maar wel het in totaal in de gemeenschap aan loonen betaalde bedrag stijgt. Daarnaast kan vermeerdering van koopkracht worden bereikt door vermindering van belastingen en dekking van de daardoor veroorzaakte tekorten door uitgifte van muntbiljetten. Indien men op deze wijze de lasten op het autoverkeer bijv. belangrijk verminderde, zou weldra blijken, dat dientengevolge de algemeene koopkracht belangrijk steeg en de werkloosheid daalde.

De praktische toepassing van de koopkrachttheorie in het dynamische milieu is zelfs meer dan een wenschelijkheid, zij is een noodzakelijkheid. De vooruitgang van de productie-techniek kan zeer gevaarlijk worden, indien men de teekenen der tijden niet verstaat en bedreigt bij het ontbreken van de juiste leiding van het economische leven, speciaal wat de monetaire politiek betreft, het voortbestaan van de kapitalistische orde. Niets is voor deze orde gevaarlijker dan de tegenstelling van eenzijdig overvloedige goederenproductie, anderzijds ontbering en demoralisatie van hen, die uit het productie-proces worden uitgestooten. Slechts de geest van Mephisto kan hier met de woorden

„denn alles was entsteht
ist wert dasz es zu Grunde geht“

de afbraak van het „te zeer uitgebouwde productie-apparaat“ toejuichen. Eerder zijn hier de woorden van Hamlet op hun plaats: „to be or not be, that is the question“. De kapitalistische orde zal er zijn of zij zal er niet zijn. Maar indien zij er inderdaad zal zijn, langer dan vandaag en morgen, zullen haar verdedigers moeten beginnen met de erkenning van de juistheid van de koopkrachttheorie in het dynamische milieu en dienovereenkomstig moeten handelen.

Dr. G. LUBBERS.

¹⁾ Volledigheidshalve wijs ik er op, dat onder bepaalde omstandigheden een daling van de prijzen ook het gevolg kan zijn van monetaire maatregelen in het buitenland.

EERSTE RAMING VAN DE WERELDSUIKERPRODUCTIE IN 1936/37 EN DE WERELDHANDEL IN SUIKER IN 1935/36.

Dr. Gustav Mikusch te Weenen schrijft ons:

Onderstaand wordt een eerste raming gegeven van de wereldsuikerproductie voor 1936/37. T.a.v. Europa is dit reeds de tweede raming, daar in Augustus onze eerste raming verscheen.¹⁾ Ondanks kleine verschuivingen voor de afzonderlijke landen, komt het resultaat van deze raming van 6.769.000 ton voor Europa zonder Sovjet-Rusland bijna geheel overeen met de Augustus-raming, welke 6.762.000 ton aangaf. Voor Sovjet-Rusland werd in de Augustusraming bij gebrek aan een andere bruikbare basis het cijfer van het economisch plan (2.800.000 ton ruwe waarde) opgenomen. Helaas staan ook thans nog geen gegevens voor een werkelijke raming ter beschikking. Wanneer echter de mededeelingen uit Rusland over de huidige campagne niet onjuist zullen blijken te zijn, zal de suikerproductie vermoedelijk slechts 1.8 à 2.0 mill. ton ruwsuikerwaarde bedragen. Voor de Decemberschatting werd het cijfer op 20 mill. ton afgerond.

Wat de Europeesche cijfers betreft, moet ook nog een voorbehoud t.a.v. Spanje worden gemaakt. De voor Spanje in Augustus en thans vermelde cijfers voor 1936/37 moeten als willekeurig genomen worden beschouwd, daar nauwkeurige gegevens uit Spanje over de campagne ontbreken.

Terwijl er voor Europa met uitzondering van Spanje en Sovjet-Rusland nauwelijks meer verrassingen zijn te verwachten, kan de raming voor de landen buiten Europa nog een aanzienlijke correctie ondergaan, temeer daar de campagne in verschillende belangrijke productiegebieden nog niet eens is begonnen en het productiecontingent voor 1936/37 op Cuba door de Regeering bovendien nog niet werd vastgesteld. In de raming werd voor Cuba het cijfer 2.900.000 metr. t. genomen, hetgeen de tegenwaarde is van 2.800.000 Spaansche l.t., de hoeveelheid tot dusverre in de Cubaansche berichten als vermoedelijk productiecontingent genoemd.

De productie van gur in Indië vormt eveneens een onzekeren factor. In deze raming is voor Britsch-Indië nieuw, dat de productie van witte suiker in moderne fabrieken en de suikerproductie in raffinaderijen en „Khandsaris“ gescheiden worden van de productie van gur, welke met den factor 0.6 tot ruwe suiker is omgerekend. De scheiding geschiedde met het oog op de toenemende betekenis van de productie van witte suiker in de Indische suikerindustrie en tevens omdat de invoerbehoefte aan suiker in Indië of een eventueel later uit te voeren overschot in de eerste plaats wordt bepaald door de productie van fabriekssuiker, terwijl schommelingen in de productie van gur minder invloed op den Indische suikerhandel met het buitenland hebben.

Door de aparte gegevens voor gur en fabriekssuiker zullen nu alle bezwaren zijn weggenomen, welke soms tegen het opnemen van de productie van gur in de wereldstatistiek werden geopperd.

Indien het eindresultaat van de campagne 1936/37 met de raming zou overeenkomen, dan zou de productie van 27.128.000 ton in 1935/36 tot 27.748.000 ton in 1936/37 zijn gestegen.

De belangrijkste vraag is nu, of deze grootere productie ook door het verbruik zal worden opgenomen. Voor 1935/36 werd het verbruik op 28.031.000 ton vastgesteld. Ten deele zijn de gegevens nog niet volledig, zoodat de ontbrekende cijfers met ramingen moesten worden aangevuld. Het is evenwel nauwelijks te verwachten, dat de definitieve cijfers zoo zeer van de voorloopige zullen afwijken, dat dit van grooten invloed zal zijn op het huidige beeld. Een verbruik gelijk aan dat in het voorafgaande jaar zou reeds voldoende zijn, om de meerdere productie op te

¹⁾ Zie E.-S.B. van 2 Sept. 1936.

Wereldverbruik, -in- en -uitvoer van suiker*).

	Verbruik		Invoer		Uitvoer	
	1935/ '36	1934/ '35	1935/ '36	1934/ '35	1935/ '36	1934/ '35
in 1.000 metrieke tons ruwzuikerwaarde.						
Europa:						
Duitschland	1.684	1.573	6	23	23	2
Tsj.-Slowakije	410	409	—	—	168	222
Oostenrijk	174	169	1	7	—	—
Hongarije	108	96	—	—	9	25
Zwitserland	152	180	145	172	1	1
Frankrijk	1.091	1.081	358	403	270	325
België	245	235	128	94	116	108
Nederland	313	303	135	131	55	64
Groot-Britt.	2.343	2.283	2.179	1.939	434	335
Polen	383	335	—	—	81	111
Sovj.-Rusl.c)	2.000 ^{a)}	1.380 ^{a)}	—	—	127	81
Denemarken	212	196	2	66	1	1
Zweden	309	282	5	5	—	—
Italië	362	328	4	8	17	9
Spanje	307	300	—	—	—	—
Overig Eur.	874	819	433	399	2	16
Totaal Eur.c)	10.967	9.969	3.396	3.247	1.304	1.300
Amerika:						
Ver. Staten	6.020	5.905	2.900	2.778	95	153
Hawai	24	22				
Portorico en Maagden- eilanden	60	53	—	—	—	—
Cuba ^{b)}	154 ^{a)}	158	—	—	2.560 ^{a)}	2.560
Canada en New- Foundland ^{b)}	500 ^{a)}	489	450 ^{a)}	419	2 ^{a)}	2
Britsch W. Indië en Guyana ^{b)}	46 ^{a)}	44	4 ^{a)}	3	555 ^{a)}	400
Fransch W.- Indië ^{b)}	5 ^{a)}	5	—	—	88 ^{a)}	88
Dominikaan- sche Re- publiek en Haïti ^{b)}	33 ^{a)}	33	—	—	454 ^{a)}	531
Mexico	289	255	—	—	—	—
Midden- Amerika	56	55	5 ^{a)}	6	3 ^{a)}	2
Argentinië ^{d)}	370	370	1	1	2	2
Brazilië	911	897	—	—	113	61
Peru ^{d)}	73	72	—	—	325	317
Overig Zuid- Amerika ^{b)}	276 ^{a)}	261	209 ^{a)}	191	21 ^{a)}	23
Tot. Amerika	8.817	8.619	3.569	3.398	4.218	4.139
Azië:						
China (incl. Hongkong en Makao ^{b)}	850 ^{a)}	790	430 ^{a)}	405	—	—
Br.-Indië ^{e)}	3.983 ^{a)}	3.564	352	376	40 ^{a)}	44
Jap. Rijk ^{b)}	1.200 ^{a)}	1.114	270 ^{a)}	159	260 ^{a)}	275
Java	312	334	—	—	936	1.267
Philippijnen	65 ^{a)}	65	—	—	855 ^{a)}	474
Overig Azië ^{b)}	583 ^{a)}	564 ^{a)}	566 ^{a)}	563	40 ^{a)}	47
Totaal Azië	6.993	6.431	1.618	1.503	2.131	2.107
Afrika:						
Egypte	160	149	37	1	49	73
Unie v. Zuid- Afrika	197	200	1	1	193	110
Mauritius	11	11	—	—	275 ^{a)}	170 ^{a)}
Over. Afrika ^{b)}	433 ^{a)}	424	395 ^{a)}	387	185 ^{a)}	219
Totaal Afrika	801	784	433	389	702	572
Australië:						
Vasteland	365 ^{a)}	357	—	—	300 ^{a)}	300 ^{a)}
Overig Austr.	88 ^{a)}	87	84 ^{a)}	83	144 ^{a)}	132
Totaal Australië	453	444	84	83	444	432
Wereld	28.031	26.247	9.100	8.620	8.799	8.550

*) Zonder de donkere suikers uit de primitieve molens in Azië en Zuid-Amerika.

a) Geraamd. b) Kalenderjaar 1936, resp. 1935. c) Incl. het Aziatisch gebied, van Sovjet-Rusland en Turkije. d) Suiker tel quel; kalenderjaar 1935, resp. 1934. e) Voor zoover de Indische statistiek cijfers voor gur bevat, werden deze volgens de verhouding 100: 60 tot ruwe suiker omgerekend.

Raming van de wereldsuikerproductie*).

A. Biet:	Raming		Productie
	1936/'37	1935/'36	
in 1.000 metrieke tons ruwzuikerwaarde			
a. Europa:			
Duitschland	1.800	1.676	1.671
Dantzig	8	—	33
Tsjecho-Slowakije	725	571	638
Oostenrijk	145	206	223
Hongarije	137	117	120
Frankrijk	910	924	1.223
België	245	241	269
Nederland	245	236	243
Polen	460	444	447
Denemarken	220	245	90
Zweden	305	295	272
Italië	328	321	345
Spanje	250 ¹⁾	198	349
Joegoslavië	98	90	63
Roemenië	74	135	107
Bulgarije	10	18	2
Zwitserland	9	8	10
Groot-Brittannië	548	549	694
Iersche Vrijstaat	97	89	75
Finland	11	9	12
Letland	40	50	61
Lithauen	29	24	17
Turkije (Europ. en Aziat.)	72	60	66
Azoren	3	3	3
Europa zonder Sovjet-Rusland	6.769	6.509	7.033
Sovjet-Rusland	2.000 ¹⁾	2.612	1.460
Europa met Sovjet-Rusland	8.769	9.121	8.493
b. Amerika:			
Vereenigde Staten	1.300	1.188	1.178
Canada	62	60	57
Argentinië	3	5	4
Uruguay	3	3	1
Totaal Amerika	1.368	1.256	1.240
c. Azië:			
Japan (Hokkaido en Karafuto)	62	34	39
Mandsjoerije	5	5	4
China	1	1	—
Iran	20	17	9
Totaal Azië	88	57	52
d. Australië:			
Victoria (Maffra)	6	5	6
Bietzuikerproductie	10.231	10.439	9.791
B. Riet:			
a. Europa:			
Spanje	15 ¹⁾	19	18
b. Amerika:			
Louisiana en Florida	342	345	245
Portorico en Maagdeneilanden	885	843	710
Hawai	950	852	877
Cuba	2.900	2.603	2.611
Trinidad	150	157	120
Barbados	100	107	47
Jamaica	96	93	78
Antigua, St. Kitts, St. Lucia en St. Vincent	61	61	56
Martinique en Guadeloupe	92	92	92
Dominikaansche Republiek en Haïti	497	495	467
Mexico	330	331	285
Guatemala, Costa-Rica, Hon- duras, Nicaragua, San Sal- vador en Panama	58	48	44
Britsch-Guyana	185	181	134
Nederlandsch-Guyana	18	18	17
Argentinië ²⁾	431	386	342
Brazilië	916	1.034	994
Peru ²⁾	400	389	383
Venezuela, Columbia, Ecuador, Paraguay	74	73	74
Totaal Amerika	8.485	8.108	7.576

*) Zonder de donkere suikers uit de primitieve molens in Azië en Zuid-Amerika.

¹⁾ Willekeurig gekozen getal.

²⁾ Suiker tel quel.

c. Azië:			
Britsch-Indië ³⁾ a) gur (net. prod.)	2.600	2.508	2.361
b) Fabrickssuiker	1.225	1.188	867
Java	610	564	701
Japansche Rijk	1.190	1.088	1.156
Philippijnen	980	902	630
China en Indo-China	455	451	423
Totaal Azië	7.060	6.701	6.138
d. Afrika:			
Egypte	160	147	152
Mauritius	285	285	183
Réunion	60	91	64
Unie van Zuid-Afrika	405	379	325
Mozambique	72	66	84
Angola, Madeira, Madagascar, Kenya, Uganda, Somaliland, Belgische Congo en Kaap Verdi	107	102	89
Totaal Afrika	1.089	1.070	897
e. Australië:			
Queensland- en Nieuw-Zuid- Wales	715	657	653
Fidji	153	134	115
Totaal Australië	868	791	768
Rietsuikerproductie	17.517	16.689	15.397
Wereldsuikerproductie	27.748	27.128	25.188
Indien de productie van Java 1937 bij de campagne 1936/'37 enz. wordt gevoegd, is het resultaat als volgt	28.538	27.174	25.051

³⁾ Voor zoover de Indische statistiek cijfers voor gur bevat, werden deze volgens 100 : 60 tot ruwsuiker omgerekend.

nemen. Het is zelfs zeer waarschijnlijk, dat het wereldverbruik, dat van 1934/'35 (26.247.000 ton) tot 1935/'36 (28.031.000 ton) met 7 pCt. is toegenomen, verder zal stijgen. In welke mate dit echter het geval zal zijn, valt op het oogenblik nog niet te beoordeelen. *In elk geval is het mogelijk, dat de wereldvoorraden ook in den loop van de wereldcampagne 1936/'37 verder zullen afnemen.*

DE RIJKSMIDDELEN OVER NOVEMBER 1936.

De niet onbelangrijke stijging, die het Middelenoverzicht over October jl. (het eerste na de depreciatie van den Gulden) te zien gaf, heeft zich in de daarop volgende maand gehandhaafd. Inderdaad ziet de middelenstaat er niet kwaad uit. De niet-directe belastingen hebben ditmaal f 34.414.500 opgeleverd tegen f 29.997.100 in November 1935 en vertoonen derhalve een vooruitgang van f 4.417.400. Bij nadere analyse blijkt, dat dit gunstige resultaat inderdaad voor een groot deel een gevolg is van de maatregelen, die de Regeering op monetair gebied heeft genomen. Zoo gaven de invoerrechten, de omzetbelasting en de zegelrechten tezamen een surplus van rond f 2.4 miljoen, een drietal middelen, waarbij veilig mag worden aangenomen, dat de waardevermindering van onze munteenheid zich reeds heeft doen gevoelen. Aan den anderen kant moet worden toegegeven, dat ook verschillende andere middelen in de toeneming van de totale maandopbrengst hebben bijgedragen, waarop het uitvoerverbod van goud weinig of geen invloed heeft kunnen uitoefenen. Naast de reeds genoemde middelen vertoonden nl. ook de dividend- en tantiëmebelasting, het statistiekrecht, de geslacht-, de wijn-, de suiker- en de tabaksaccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de registratierechten, de successierechten en de loodsgelden een hooger opbrengstcijfer. Slechts enkele middelen (de zoutaccijns, de gedistilleerdaccijns, de bieraccijns en de couponbelasting) liepen in opbrengst terug. Voorts dient nog te worden vermeld, dat de gemiddelde maandraming in de afgelopen maand met f 3.454.100 werd overschreden.

Dank zij de gunstige cijfers van de twee laatste maanden, maakt het Overzicht over de eerste elf maanden van het jaar geen slecht figuur. De totale

opbrengst over het tijdvak Januari t/m. November 1936 bedraagt f 337.240.500 tegen f 335.021.900 in dezelfde periode van 1935 en bij een evenredige raming van f 340.564.600. Acht middelen (de dividend- en tantiëmebelasting, het statistiekrecht, de geslachtaccijns, de suikeraccijns, de omzetbelasting, de couponbelasting, de zegelrechten en de successierechten) brachten méér op dan in 1935, tezamen tot een bedrag van f 10.558.500. De raming werd zelfs bij elf middelen overtroffen; slechts bij den zoutaccijns, den wijnaccijns, den gedistilleerdaccijns, den tabaksaccijns, de registratierechten en de successierechten werd zij niet bereikt.

De dividend- en tantiëmebelasting gaf in de afgelopen maand nog een surplus van f 71.200, waardoor de opbrengst over de reeds verstreken maanden f 2.656.200 uitkwam boven die van hetzelfde tijdvak van 1935. Uiteraard valt hier te rekenen met de procenten, geheven ingevolge de wet van 20 December 1935 (Staatsblad No. 725). Niettemin stemt de loop van dit middel tot tevredenheid, al blijft het ook nog onzeker, of het in totaal voor 1936 geraamde bedrag van f 13.800.000, waaraan nog een kleine 6 ton ontbreekt, zal worden gehaald.

De invoerrechten wezen een vooruitgang aan van f 705.000. Weliswaar vertoonde dit middel in November 1935 een kleine inzinking, doch niettemin was de ontvangst van de afgelopen maand hoog, t.w. bijna 7 ton boven de gemiddelde maandraming. Ongetwijfeld heeft men hier te doen met den invloed van de monetaire maatregelen der Regeering, waarvan de uitwerking bij de invoerrechten, door de verhooging van den prijs van buitenlandsche artikelen, het eerst merkbaar is. Dat echter ook de omvang van onze buitenlandschen handel is toegenomen, blijkt uit de stijging van het statistiekrecht met f 41.100, een voor dit kleine middel niet onbelangrijk bedrag. Laatstgenoemd middel heeft reeds f 22.600 meer opgebracht dan het geheele over 1936 geraamde opbrengstcijfer.

Bij de accijnzen valt van een invloed van het loslaten van den gouden standaard niet veel te bespeuren; door de crediettermijnen, die bij deze heffingen worden toegestaan, zou een dergelijke invloed trouwens toch eerst over eenige maanden voelbaar zijn. Het zout verschaft f 28.000 minder; tot dusver heeft deze accijns reeds f 212.200 minder opgeleverd; vermoedelijk is minder zout benodigd voor de groentenzouterijen en de zuivelindustrie. Met den geslachtaccijns blijft het goed gaan; de vermeerdering bedroeg ditmaal f 42.200 en staat in verband met de hoogere rundveeprijzen. De wijnaccijns liet in November 1935 een negatief opbrengstcijfer zien (van f 5.400), omdat de teruggaven wegens verlaging van procenten de ontvangsten overtroffen. Daardoor beteekent de op zichzelf niet zoo hooge ontvangst van de afgelopen maand een toeneming van f 46.500 boven die van dezelfde maand van 1935. De gedistilleerdaccijns daalde met f 311.200 en de bieraccijns met f 140.600. Bij beide heffingen doet de economische crisis, welke een vermindering van het verbruik tengevolge heeft, zich vrij sterk gevoelen. Toch werd de maandraming althans bij den bieraccijns overtroffen (met ongeveer f 25.000), hetgeen intusschen in dezen tijd van het jaar bij dit middel niets bijzonders is. De suikeraccijns bracht f 880.400 meer op; de stijging is echter slechts schijnbaar, daar November in 1936 een crediettermijn meer telde dan in het vorige jaar. Toch is de loop van den suikeraccijns in den laatsten tijd bevredigend. Aan tabaksaccijns werd ditmaal f 246.800 meer ontvangen, al werd ook de maandraming niet bereikt. Niettemin is het nadeelig verschil tusschen de ontvangsten van de eerste elf maanden van 1936 en 1935 teruggelopen tot f 37.200.

De belasting op gouden en zilveren werken gaf f 700 méér. De omzetbelasting maakte een zeer goed figuur; de opbrengt, groot f 6.601.800 of f 534.900 meer dan in November 1935, werd tot dusver, alleen

door die van November 1934 overschreden. Het vermoeden is niet ongewettigd, dat hier de invloed te onderkennen is van den groteren kooplust van het publiek, onmiddellijk na de depreciatie van den Gulden. De couponbelasting kon ditmaal de ontvangst van dezelfde maand van 1935 niet halen (teruggang f 8.500). Dit middel heeft evenwel in de voorafgaande maanden bijzonder ruime baten opgeleverd; de gemiddelde maandraming werd trouwens ook thans overschreden (met f 56.700). Het geheele voor 1936 geraamde bedrag is reeds overtroffen met f 292.400.

De middelen, die in meer rechtstreeksch verband met het zakenleven staan, geven gunstige cijfers te zien. De zegelrechten leverden f 1.178.500 meer op, waarvan f 667.600 (bij een ontvangst van f 988.600) op rekening komt van een ruimer vloeien van de beursbelasting. De maandraming werd met f 927.000 overtroffen. Duidelijk weerspiegelen zich in deze cijfers de grootere omzetten ter beurze na het eind van September 1936. Ook de registratierechten konden weer iets verbeteren; de toeneming bedroeg f 183.300, al werd de maandraming ook niet bereikt.

De successierechten gaven wel niet zulk een hooge opbrengst als in de maand October jl., doch kwamen met een ontvangst van f 4.227.400 toch f 974.800 uit boven de opbrengst van dezelfde maand van het vorige jaar en f 827.400 boven de maandraming. Ongetwijfeld zijn hier van invloed de 20 procenten, welke bij de wet van 20 December 1935 (Staatsblad No. 725) zijn toegestaan en die eerst nu de ontvangsten stimuleeren. Gerekend over elf maanden, kwam in 1936 f 2.116.800 meer binnen dan in 1935. Dat de raming niet werd bereikt (tekort f 3.408.000), behoeft niet te verwonderen, daar de jaarraming voor 1936 in verband met de bedoelde procenten f 7.800.000 hooger is gesteld, terwijl de werking daarvan practisch in de eerste 9 maanden nog geen effect had. De loodsgelden liepen op met f 300.

Over de Directe Belastingen kunnen wij kort zijn, daar de stand per ultimo November jl. niet veel verschilt van dien per 31. October jl. Alleen het zuiver kohierbedrag van de inkomstenbelasting nam in de afgelopen maand met een eenigszins belangrijk bedrag toe (vermeerdering f 3.413.500). Vergelijking met den stand van den vorigen dienst op hetzelfde tijdstip van 1935 doet zien, dat de grondbelasting, de inkomstenbelasting en de vermogensbelasting een voordeelig verschil aanwijken (bij de inkomstenbelasting van f 2.894.500). Daarentegen vertoonen de Verdigingsbelasting I en de Belasting van de doode hand een kleine vermindering.

AANTEKENINGEN.

Blijvende economische oorlogsvoorbereiding in Italië.

Men heeft getracht de begrippen van economische oorlogsgebeurtenissen in de volgorde: vredesorganisatie — economische mobilisatie — oorlogsorganisatie — economische demobilisatie weer te geven, schrijft „Der deutsche Volkswirt” van 11 December jl. In Italië heeft nu, naar aanleiding van het Abessijnsche conflict en den strijd om de sancties, de ontwikkeling van economische vredesorganisatie tot economische oorlogsorganisatie, als het ware volgens de regelen der kunst, plaats gehad en het is niet moeilijk haar in haar verschillende fasen te volgen. Met het beëindigen van den oorlog en het opheffen van den sanctiestrijd bleek echter, dat de economische politiek van Italië geenszins tot haar uitgangspunt: vredesorganisatie van het bedrijfsleven, terugkeerde, dat dus op de oorlogsorganisatie geenszins een algemeene economische demobilisatie volgde. Ten minste niet in Italië en in het Italiaansche bedrijfsleven. Ten aanzien van de buitenlandsche handelspolitiek had het wederaanknoopen van de door de sancties afgebroken economische betrekkingen sneller plaats, dan men, te oordeelen naar de aankondigingen van

Mussolini betreffende het voortbestaan van de „tegensancties”, mocht verwachten. De economische toestand van Italië maakte dit stellig zeer noodzakelijk en de op overeenstemming gerichte pogingen van de Italiaansche handelspolitiek vonden in den door de sancties voor een deel zeer benadeelden zakenwereld van de Volkenbondsstaten grooten weerklank. Reeds drie maanden na het einde van de sancties had Italië weder levendige handelsbetrekkingen met zijn vroegere tegenstanders en men kan thans wel zeggen, dat de Italiaansche Regeering den sector buitenlandschen handel met succes heeft gedemobiliseerd.

Een geheel ander verloop nam de op het binnenland gerichte economische politiek van Italië. Hier bleven de oorlogseconomische tendenzen na den oorlog niet slechts gehandhaafd, doch zij werden op bepaalde gebieden zelfs nog versterkt. Hiervoor is de pas kortgeleden ingevoerde verlenging van den arbeidstijd in de meeste wapeningsindustrieën tot 60 uren per week het beste bewijs. Dit is een gevolg van de dringende noodzakelijkheid van bepaalde leveringen, inzonderheid voor het luchtwapen en de oorlogsvloot en toont aan, dat Mussolini besloten heeft de bewapening van Italië te vervolgen, ondanks de economische uitputting van het land tengevolge van den oorlog en aan zijn versterkte positie van groote mogendheid een gefundeerde materiele basis wil geven. In denzelfden geest werkt het in Juli 1935 — dus kort voor het begin van het Abessijnsche conflict — opgerichte Algemeene Commissariaat voor de vervaardiging van oorlogsmateriaal, ook na den oorlog voortbestaande. Volgens de mededeelingen, welke Mussolini kortgeleden in een rede voor den Ministeraad in zijn kwaliteit van Minister van Defensie heeft gedaan, controleert dit Commissariaat tegenwoordig 1200 industriele bedrijven.

Reeds in zijn rede op 23 Maart jl. had Mussolini aangekondigd, dat de nieuwe fase van de Italiaansche revolutie zou worden beheerscht door den wensch de grootste mate van economische zelfstandigheid te bereiken. Deze rede beteekende een principieel van de hand wijzen van de economische demobilisatie. Dit geschiedde — dat is wel zeer zeker — met het oog op een mogelijken Europeeschen oorlog, en de economische politiek van Italië heeft zich dientengevolge ook zoo ontwikkeld, dat het land, zooals gezegd, weliswaar in zijn handelsbetrekkingen met het buitenland weinig is achteruit gegaan, doch dat het ten aanzien van de voor den oorlog belangrijke grondstoffen van het buitenland zoo onafhankelijk mogelijk gemaakt zal worden. In dezelfde redevoering sprak Mussolini ook over de industrie en verklaarde hij, dat de afhankelijkheid van de wapeningsindustrie ten opzichte van den Staat gehandhaafd en versterkt zal worden. De verlenging van den werktijd in de wapeningsindustrie is een laatste voorbeeld van de strenge leiding, welke gehandhaafd zal worden.

In nauw verband met de op weerbaarheid gerichte economische politiek van Italië staat de voortdurende en opnieuw zelfs verscherpte prijscontrole. Een nieuwe stoot werd haar gegeven door de devaluatie van de Lire op 5 October, welke slechts van belang kan zijn, wanneer men erin slaagt de prijzen eenigermate stabiel te houden. Zooals reeds tijdens den feitelijken oorlogstoestand, wordt de prijscontrole ook thans nog door organen van de Fascistische partij uitgeoefend. Evenals destijds staat de geheele prijscontrole onder toezicht van een centraal orgaan van toezicht, dat van zijn kant een orgaan is van het directorium van de partij en vertegenwoordigers bevat van de ministeries en de syndicale toporganisaties. Tegenover de vroegere prijscontrole, welke zich tot enkele producten beperkte, is thans het doel algeheele prijscontrole. Zij moet, rekening houdende met het nauwe verband tusschen alle prijzen, enerzijds een vlucht van de productie in de sfeer van de vrije prijsvorming verhinderen, anderzijds echter de

mogelijkheid laten, om in overeenstemming met den economischen toestand regulerend in de prijsvorming in te grijpen. Dit is een verder bewijs, dat de Italiaansche Regeering niet geneigd is, het in de eerste plaats door de eischen van den oorlog noodzakelijke directe ingrijpen in het bedrijfsleven weder af te schaffen, doch dat zij ernaar streeft de aanvankelijke geïmproviseerde maatregelen stelselmatig verder door te voeren en de overeenkomstige staatsorganen voor altijd in te schakelen.

De Japansche emigratie.

Het aantal Japanners in het buitenland bedroeg, volgens de statistieken van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken, op 1 October 1934 1.058.328. Dit aantal omvat slechts de personen van zuiver Japans ras en niet de Koreanen, de bewoners van het eiland Formosa, enz. Daarentegen zijn de ambtenaren, het personeel van de handelshuizen, enz., die slechts tijdelijk of voor een bepaalde opdracht in het buitenland vertoeven, wel in dit aantal begrepen. Hun aantal is echter van weinig beteekenis, zoodat de statistieken van het Ministerie van Buit. Zaken den omvang van de Japansche emigratie bijna nauwkeurig weergeven.

In onderstaande tabel, in het kort overgenomen uit de „Revue Internationale du Travail” van November 1936, waaraan wij het een en ander ontleenen, is de algemeene verdeling van de Japanners over de verschillende landen gegeven, terwijl vervolgens in het kort de huidige situatie in Ned.-Indië en verschillende omliggende gebieden aan een beschouwing zijn onderworpen.

Aantal Japanners in verschillende landen.					
Landen	1928	1929	1930	1932	1934
Oost-Rusland	1.592	1.966	2.790	2.201	2.492
Mandsjoerije	103.720	108.532	112.137	135.507	243.868
China	55.156	55.708	54.391	53.374	56.049
Hongkong, Amoï . . .	1.577	1.622	2.219	1.472	1.478
Sarawak, Eng. Noord Borneo, Britsch-Mal. Staten	9.478	8.728	7.425	6.446	6.659
Britsch-Indië, Ceylon	1.342	1.285	1.916	1.443	1.416
Nederl.-Indië	4.874	5.581	6.325	6.874	6.538
Guam, Philippijnen	14.241	15.772	19.572	30.316	20.838
Zuidzee-eil., Nieuw- Zeeland en Austr- lië	3.626	3.524	3.948	3.548	2.852
Vereenigde Staten	141.550	140.945	99.552	102.895	146.708
Hawai	130.941	134.042	120.908	146.764	150.832
Canada	22.506	22.664	20.835	19.626	21.062
Mexico	4.505	4.857	5.832	5.824	5.360
Peru	16.979	18.401	20.535	21.141	21.127
Brazilië	76.488	103.166	116.502	132.699	173.500
Argentinië	3.466	3.888	4.027	5.124	5.492
Europ. landen	2.992	3.314	3.433	3.778	2.961
Overige landen	2.814	2.946	3.124	3.204	3.582
Totaal	596.848	636.941	605.471	672.266	872.814
Mandaat-eilanden	12.281	16.021	19.835	28.009	39.885
Kwantong	100.709	106.477	115.468	124.825	145.629
Totaal-generaal	709.838	759.439	740.774	825.100	1058.328

In 1934 konden de, naar de landen rondom de Zuidzee geëmigreerde Japanners als volgt worden verdeeld: 389 in Siam, 236 in Fransch Indo-China, 5.847 in Britsch-Mal. Staten, 812 in Britsch Noord-Borneo en Sarawak, 1.416 in Britsch-Indië en Ceylon en 6.538 in Nederl.-Indië.

Veel Japansche ondernemingen verkeerden er in welvarenden toestand. Op het oogenblik is ruim 100 mill. Yen geïnvesteerd in de gebieden rondom de Zuidzee (de Philippijnen inbegrepen) en wel in Japansche rubber-, kokospalm-, hennep-, suiker-, thee-, kinaplantages, enz., in de houtzagerijen, ijzersmelterijen, petroleumondernemingen, visscherijen en andere ondernemingen.

Op Malakka en in Nederl.-Indië exploiteeren veel Japansche ondernemers rubber¹⁾ en kokospalmplan-

¹⁾ Het ministerie van overzeesche zaken schat de oppervlakte van de bebouwde rubberplantages der Japanners in de gebieden rondom de Zuidzee op 122.848 acres en de geïnvesteerde kapitalen op 80 mill. Yen.

tages¹⁾, terwijl op Java de hennepplanters de eerste plaats innemen.

Deze ondernemingen trekken veel Japansche arbeiders aan. Men telde in 1934 2.317 employé's in den handel, het bankwezen en in de kleinhandelszaken, 653 huisbedienden en 933 kleinhandelaren.

Het zekerste middel om de welvaart van de emigranten in deze streken te verzekeren, lijkt te zijn een voortgaande exploitatie van ondernemingen, rondom welke zich Japansche kernen vormen. De geringe beloning, waarmede de inheemsche arbeiders tevreden zijn, sluit voor de Japanners — behalve de visschers, zooals uit de tot de Regeering te Tokio gerichte consulaire rapporten blijkt — elke mogelijkheid uit om in een gesalarieerden werkkruis hun levensonderhoud te verdienen.

De handelaren, zelfs zij, die slechts over kleine kapitalen beschikken, zien voldoende perspectief en verdienstelijke pogingen werden in deze streken ondernomen door de Nanyo Kyokai (Association des Mers du Sud). Sedert 1929 zendt zij jaarlijks ongeveer 30 jongelieden naar Java om hen voor den handel in dit gebied voor te bereiden. Geschoolde werklieden hebben eveneens goede kans daar te slagen.

De organisatie van de Japansche emigratie in haar huidige gedaante is niet ineens ontstaan. Voor haar oorsprong moet men teruggaan tot de jaren voor den oorlog, toen de publieke opinie er zich mede begon te bemoeien. Sedertdien zijn twintig jaren verlopen, waarin veel ervaringen zijn opgedaan en heeft zich een homogene organisatie gevormd met haar huidige methoden.

De Japansche emigratie onderscheidt zich in de eerste plaats door de nauwe tusschenkomst, welke de Staat in al zijn fasen uitoeft: het oproepen van emigranten — welke taak niet direct door den Staat doch door de emigratie-agenten wordt uitgeoefend — wordt in sterke mate vergemakkelijkt door de bedrijvigheid van de verschillende ministeries; de transportkosten van de emigranten komen voor een groot deel voor rekening van den Staat, die groote subsidies verleent aan de scheepvaartmaatschappij, welke met dit transport belast is; de bescherming van de emigranten van het vertrek tot de aankomst is nauwkeurig geregeld; de Staat tenslotte interesseert zich voor het initiatief, dat verschillende instellingen ten gunste van de reeds in het buitenland gevestigde emigranten nemen.

De Staat vult op deze wijze de bedrijvigheid van de particuliere organisaties aan en men kan wel zeggen, dat alle met de emigratie verbandhoudende zaken systematisch en onder algemeene leiding geregeld zijn.

Behalve den socialen steun, welken de emigranten in Japan genieten boven de andere categorieën burgers dient opgemerkt te worden, dat bij alle genomen maatregelen de wensch om de Japansche landbouwtechniek over te brengen naar de landen, waar zij toegepast kan worden, doorslaggevend is geweest. Het echee van de Japansche emigratie in de Vereenigde Staten heeft geleerd, dit met vele voorzorgsmaatregelen te doen, teneinde te bereiken, dat het Japansche element zich assimileert in het vreemde land en geen schade ondervindt van het cultureele of materiele leven van dat land. Daarom recruteert men op enkele uitzonderingen na slechts landbouwers met bestemming voor bepaalde Zuid-Amerikaansche Staten of Mandsjoerije en tracht men de emigranten, die zich naar Brazilië begeven, voor te bereiden, door hen tevoren met den godsdienst, de taal, de zeden en de gewoonten van dat land bekend te maken.

Er moet evenzeer op worden gewezen, dat de emigratiegilden in het buitenland, een recente creatie, zich inzonderheid interesseeren voor kapitaalcrachtige emigranten. Ook daarin manifesteert zich weer de

¹⁾ De in de Japansche kokospalmplantages rondom de Zuidzee geïnvesteerde kapitalen worden op 8 mill. Yen geschat.

zorg om te trachten aan de behoeften van het bestemmingsland te voldoen. Hoewel het nog voorbarig is, de verkregen resultaten te beoordeelen, kan men overtuigd zijn, dat deze tendens in de toekomst voor de Japansche emigratie karakteristiek zal worden.

Japan heeft zijn emigratie-organisatie bijna geheel voltooid. Het is evenwel opvallend, dat het aantal in het buitenland wonende Japanners nauwelijks een miljoen bedraagt, terwijl de bevolking van Japan jaarlijks met een miljoen zielen toeneemt. De emigratie is dus, gelet op de cijfers, een mislukking en dit heeft niet nagelaten sedert eenigen tijd een zekere apathie teweeg te brengen in de publieke opinie. Ondanks alle pogingen en de vervolmaking van de emigratie-organisatie, blijven er nog vele moeilijkheden bestaan, vooral wat betreft het doen besluiten van de Japanners om te emigreren. Men kan in ieder geval zeggen, dat het numeriek ongunstig resultaat van de Japansche emigratie ook voor een groot deel moet worden geweten aan de door vele landen ten opzichte van de emigratie genomen beperkende maatregelen. Waarschijnlijk echter zullen de staten, als zij zekerheid hebben, dat Japan hun slechts die werkkrachten zal zenden, die zij noodig hebben, zich niet meer bevreesd toonen werklieden te krijgen, welke geheel vreemd staan tegenover hun nationale gewoonten. In dezen tijd zal de waarde van een georganiseerde emigratie als regelende factor op de internationale arbeidsmarkten zeker erkend worden.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN NOVEMBER 1936.

Staatsleeningen	f	95.750.000,—	
zijnde:			
<i>Nederland</i>			
Koninkrijk der Nederlanden f 100.000.000 ¹⁾ 3 %			
à 95% %	f	95.750.000	
Prov. en Gemeentel. Leeningen ²⁾		6.754.500,—	
zijnde:			
<i>Nederland</i>			
Gem. Amsterdam f 10.000.000 ³⁾ 3½ %			
obl. à 97½% %		4.200.000	
Gem. Eindhoven f 2.000.000 4 % obl. à 100 %		2.000.000	
Gem. 's-Gravenhage f 9.940.000 ⁴⁾ 3½ %			
obl. à 98½% %		168.900	
Gem. Groningen f 2.540.000 ⁵⁾ 3½ % obl. à 99 %		231.600	
<i>Nederlandsch-Indië</i>			
Gem. Bandoeng f 6.000.000 ⁶⁾ 4 % obl. à 100 %		154.000	
Industriele Ondernemingen		2.000.000,—	
zijnde:			
<i>Nederland</i>			
<i>Obligatiën:</i>			
N.V. Wilton's Mach.fabr. en Scheepsw. f 2.000.000 4½ % hyp. obl. à 100 % f 2.000.000			
Mijnbouw Maatschappijen		600.000,—	
zijnde:			
<i>Nederlandsch-Indië</i>			
<i>Aandeelen:</i>			
Mijnbouw Mij. Zuid-Bantam f 600.000 aand. 7) à 100 %	f	600.000	
Diversen		195.500,—	
zijnde:			
<i>Nederland</i>			
<i>Obligatiën:</i>			
Opsterland f 195.500 4 % obl. à 100 %	f	195.500	
Totaal	f	105.300.000,—	

¹⁾ Waarvan reeds geplaatst f 50.000.000.

²⁾ Bovendien conversie: Gem. Dordrecht f 2.580.000 3½ % obl. à 98½ %.

³⁾ Van het netto-provenu dezer leening is een bedrag van f 5.550.000 voor conversie afgetrokken.

⁴⁾ Van het netto-provenu dezer leening is een bedrag van f 9.622.000 voor conversie afgetrokken.

⁵⁾ Van het netto-provenu dezer leening is een bedrag van f 2.283.000 voor conversie afgetrokken.

⁶⁾ Van het netto-provenu dezer leening is een bedrag van f 5.846.000 voor conversie afgetrokken.

⁷⁾ Recht van voorkeur aandeelh. Exploratie Mij. Ned.-Indië 2 aand. C. Zuid-Bantam op 5 gew. aand. „Omni”.

Emissies in 1936.

(In Guldens.)

	Nieuw kapitaal:		Conversies:
	Obligatiën	Aandeelen	
Jan. 110.209.850,—	—	110.209.850,—	2.266.700,—
Febr. 269.000,—	580.000,—	849.000,—	—
Mrt. —	292.831,37 ^s	292.831,37 ^s	—
April 1.050.000,—	—	1.050.000,—	—
Mei 120.000,—	—	120.000,—	50.000,—
Juni —	—	—	—
Juli —	46.987,50	46.987,50	—
Aug. 2.647.000,—	—	2.647.000,—	4.500.000,—
Sept. 1.286.720,—	—	1.286.720,—	16.459.000,—
Oct. 4.180.500,—	—	4.180.500,—	5.077.500,—
Nov. 104.700.000,—	600.000,—	105.300.000,—	25.881.000,—
224.463.070,— 1.519.819,37 ^s 225.982.889,37 ^s 54.234.200,—			

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN.

Uit. November 1936 (in Guldens)

AFDEELING Ia Dir. belastingen.	Kohieren voor den dienst 1936 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren voor den vorigen dienst t.m. dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de koh. afgeschr.	Zuiver bedrag	
Grondbelast. a)	10.263.097	45.646	10.217.452	10.019.048
Inkomst.bel. b)	65.255.912	1.739.927	63.515.985	60.621.533
Vermogensbel. c)	16.166.739	152.976	16.013.762	15.256.899
Verdedig.bel. I	8.304.852	92.360	8.212.492	8.227.484
Bel. v. d. doode hd.	1.546.607	10.070	1.536.537	1.636.376
Totaal..	101.537.207	2.040.979	99.496.228	95.761.340
a) ¼ hoofdsom + 20 opcenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen. b) Hoofdsom + 60—78 opcenten. c) Hoofdsom + 75 opcenten.				
¹⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit ¼ gedeelte van het belastingdienstjaar 1936/1937 en ¾ gedeelte van het belastingjaar 1935/1936. ²⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit ¼ gedeelte van het belastingdienstjaar 1935/1936 en ¾ gedeelte van het belastingdienstjaar 1934/1935.				

AFDEELING Ib Overige middelen.	Nov. 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenkomstige periode 1935
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmebel. .	467.849	13.203.569	10.547.405
Rechten op den invoer .	7.692.570	78.576.513	81.610.527
Statistiekrecht	189.572	1.622.579	1.505.389
Accijns op zout	124.035	1.670.989	1.883.209
Accijns op geslacht	542.659	5.751.134	5.121.456
Accijns op wijn	41.166	1.581.550	1.727.815
Accijns op gedistill.	2.199.998	24.735.903	25.634.116
Accijns op bier	608.279	6.690.064	7.812.615
Accijns op suiker	4.914.080	48.729.604	48.161.736
Accijns op tabak	2.782.458	31.281.164	31.318.341
Bel. op gouden en zilverw.	54.250	451.329	455.554
Omzetbelasting	6.601.753	56.677.522	55.411.740
Couponbelasting	473.409	5.292.448	4.878.915
Recht. en boeten v. zegel ¹⁾	2.476.986 ²⁾	17.671.150	14.879.691
Recht. en boet. v. registr.	964.161	8.751.922	9.639.869
Recht. en boet. v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	4.227.373	33.991.529	31.874.722
Opbrengst d. loodsgelden	53.874	561.497	2.558.805
Totaal..	34.414.472	337.240.466	335.021.905

¹⁾ Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. f 988.565 (Beursbel.). ²⁾ Id. f 5.315.999.

AFDEELING II. DIENSTJAAR 1935.

Benaming der middelen	Bedrag van de raming	Zuivere opbrengst over het tijdvak van 1 Jan. 1935 tot en met de maand Nov. 1936
Grondbelasting. ($\frac{1}{2}$ hoofdsom + 20 procenten op de hoofdsom der gebouwdede eigendommen.)	9.870.000	9.959.795
Inkomstenbelasting (hoofdsom + procenten) ¹⁾ ...	74.200.000 ²⁾	67.462.379
Vermogensbelasting (hoofdsom + procenten) ²⁾ ...	19.015.000 ³⁾	18.194.976
Verdedigingsbel. I	9.200.000	8.720.135
Belasting v. d. doode hand	3.000.000	1.994.323
Divid.- en tantiëmbelasting	12.000.000	10.483.410
Rechten op den invoer	97.500.000	89.239.047
Statistiekrecht	1.800.000	1.639.545
Accijns op zout	2.000.000	2.057.986
Accijns op geslacht	6.500.000	5.946.428
Accijns op wijn	2.400.000 ⁴⁾	2.114.216
Accijns op gedistilleerd	31.000.000	28.387.355
Accijns op bier	10.000.000	8.446.236
Accijns op suiker	50.000.000	53.826.172
Accijns op tabak	34.000.000	33.963.299
Belast. op gouden en zilverw.	550.000	497.041
Omzetbelasting	81.500.000	60.943.781
Couponbelasting	5.000.000	5.705.425
Rechten en boeten van zegel	16.000.000	16.109.663
Rechten en boeten v. registr.	11.500.000	10.531.054
Rechten en boeten v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	33.000.000	34.707.931
Opbrengst der loodsgelden	2.600.000 ⁵⁾	2.612.053
Totaal ...	512.635.000	473.542.250

¹⁾ Ten behoeve van het belastingdienstjaar 1934/1935 werden 20, ten behoeve van het belastingdienstjaar 1935/1936 worden 60—78 procenten geheven. ²⁾ Ten behoeve van het belastingdienstjaar 1934/1935 werden 55, ten behoeve van het belastingdienstjaar 1935/1936 worden 75 procenten geheven. ³⁾ Nader gewijzigd ingevolge de wet van 4 Maart 1935. (Stbl. No. 70). ⁴⁾ Id. 13 September 1935 (Stbl. No. 548). ⁵⁾ Id. 10 October 1935 (Stbl. No. 601).

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET VERKEERSFONDS.

	Nov. 1936	1936	1935
Motorrijtuigenbelasting	1.264.771	19.808.633	19.679.434
Rijwielbelasting	20.365	7.618.770	7.641.410
Totaal ...	1.285.136	27.427.403	27.320.844

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1935/1936 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Nov. 1936	Zuiver bedrag der kohieren voor den dienst 1934/35 tot en met dezelfde maand van 1935
Gemeente.f.belast. . .	60.220.866	54.999.375
Tijd.opc.o.d.gem.f.b. ¹⁾	—	20.800.312
Opc.verm.t.get.v.50 Tijd.opc.o.d.verm.b. ²⁾	5.318.168	5.459.753
	—	3.275.852

¹⁾ Nader gewijzigd ingevolge de wet van 2 Aug. 1935 Stbl. No. 451). ²⁾ Alléén voor het dienstjaar 1934/1935.

OVERZICHT VAN DE INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WERKLOOSHEIDSSUBSIDIEFONDS.

Dienst 1936/1937	Bedrag van raming	Zuiver bedrag kohieren tot en met de maand Nov. 1936
Grondbelasting (veertig ten honderd van de hoofdsom)	9.840.000	9.912.384
Personeele belasting (tachtig ten honderd van de hoofdsom naar den eersten, tweeden en derden grondslag)	¹⁾ 21.750.000	20.795.993
Gemeentefondsbelasting (vijf en twintig procenten op de hoofdsom)	¹⁾ 15.000.000	14.700.627
Vermogensbelasting (twintig procenten op de hoofdsom)	2.260.000	2.065.126
Inkomstenbelasting (tien procenten op de hoofdsom)	¹⁾ 4.700.000	4.388.073
Totaal	53.550.000	51.862.203

¹⁾ Nader gewijzigd ingevolge de Wet van 2 Augustus 1935 (Stbl. No. 453).

ONTVANGEN BOEKEN.

Monetary Policy and Crises door Brinley Thomas M. A., Ph. D. Assistant Lecturer in the Commerce Department London School of Economics. (London 1936; George Routledge and Sons, Ltd. Prijs 7 s. 6 d.).

Een studie van het Zweedsche experiment, waarin een groote plaats is ingeruimd aan de monetaire theorie. Ook de politiek van het uitvoeren van openbare werken wordt vrij uitvoerig besproken. Volgens den schrijver wijst het voorbeeld van Zweden er op, dat een depressie kan worden verkort en een herstel kan worden versneld, indien de Regeering en de centrale bank samenwerken teneinde de onzekerheid te verminderen en de voorwaarden te scheppen, die noodig zijn voor een herstel van den investeringslust. Het herstel van het economisch leven in Zweden is volgens dezen schrijver aan verschillende factoren toe te schrijven, zooals de depreciatie van de Kroon, het uitvoeren van openbare werken, die uit leeningen worden gefinancierd, de stijging van den uitvoer en de goede geldpolitiek van de centrale bank.

L'augmentation du capital social par incorporation des réserves dans les sociétés anonymes d'après un essai de théorie du capital social et des réserves door Louis Chalaron, notaire, docteur en droit de l'Université de Strasbourg. (Parijs 1935; Librairie Dalloz).

Schrijver wijst in de inleiding op de steeds toenemende mate, waarin vermeerdering van maatschappelijk kapitaal plaats heeft door het vormen en versterken van reserves en op de omstandigheden, die dit hebben bevorderd. Hij behandelt in het eerste gedeelte het wezen van het maatschappelijk kapitaal en van de reserve, de noodzakelijkheid en de juridische beteekenis, terwijl het tweede gedeelte van zijn werk aan de reservevorming is gewijd. Uitvoerig behandelt hij de gevolgen zoowel de civiele als de fiscale, zoowel ten aanzien van de maatschappij als ook ten aanzien van de aandeelhouders.

Het werk van ruim 220 pag. besluit met een uitvoerige literatuur-opgave en jurisprudentievermelding.

AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	13-19 Dec. 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenk. tijdvak 1935	13-19 Dec. 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenk. tijdvak 1935	1936	1935
Tarwe	43.677	978.392	967.859	—	9.943	18.851	988.335	946.710
Rogge	10.466	257.174	237.745	—	1.976	701	259.150	238.446
Boekweit	300	23.860	26.255	—	350	100	24.210	26.355
Mais	12.624	796.706	790.212	3.215	146.585	124.670	943.291	914.882
Gerst	5.777	322.383	359.745	—	27.916	32.020	350.299	391.765
Haver	4.360	110.981	148.370	2.406	4.081	1.660	115.062	150.030
Lijnzaad	2.164	273.340	168.953	10.280	174.170	324.353	447.510	493.306
Lijnkoek	1.750	50.628	46.112	—	375	—	51.003	46.112
Tarwemeel	580	36.608	20.609	150	10.118	7.105	46.726	27.714
Andere meelsoorten	1.470	36.178	32.905	—	1.186	3.541	37.314	36.446

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Table of bank discount rates for various cities and currencies, including Amsterdam, London, Berlin, etc.

OPEN MARKT.

Table showing open market rates for various currencies and locations like Amsterdam, London, Berlin, etc.

1) Koers van 18 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands for various locations and currencies.

Table of exchange rates in the Netherlands for various locations and currencies (continued).

Table of exchange rates in the Netherlands for various locations and currencies (continued).

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van ieder maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table of exchange rates in New York for various locations and currencies.

KOERSEN TE LONDEN.

Table of exchange rates in London for various locations and currencies.

1) Offic. not. 2 Dec. 16 1/2; 10 Dec. 16 1/2. 2) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen 2 Sept. 17.00; 10 Dec. 16.12. 3) Offic. not. 6 Oct. 39 1/2. 4) Id. 11 Mrt. 1935 4 1/4. 5) 90 dg. Vanaf 28 Aug. laatste 'export' noteering.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS *)

Table showing silver and gold prices for various locations and currencies.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Table showing the financial status of the Dutch government treasury, including income and expenses.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table of floating debt of the Netherlands-Indische government.

SURINAAMSCH KAS.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table showing the main items of the Surinamese treasury in thousands of guilders.

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN 1)

Table with columns for ZUIVEL EN EIJEREN (Boter, Kaas, Eieren) and METALEN (Koper, Lood, Tin, IJzer, Gieterij-IJzer, Zink, Goud, Zilver). Rows list prices for various months from 1925 to 1936.

6 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2; van 5 Febr. 1934 tot 6 Juli 1936 80 kg. La Plata; van 6 Juli 1936 tot 30 Nov. 1936 Manitoba. 4 kg Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 4) Tot Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 7 Oct. 1935 18 Mei '36 62/63 kg Z.-Russische. 5) 4 Dec. 6) 12 Dec. 7) 18 Dec. 8) 3 Dec. 9) 10 Dec. 10) 17 Dec. 11) 11 Dec.

1) N.B. Verbeterde prijzen IJzer Cleveland vanaf 19 Oct. 1936, Gieterij-ijzer vanaf 30 Nov.

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

Table with columns for BOUWMATERIALEN (Vurenhout, Steenen) and KOLONIALE PRODUCTEN (Cacao, Copra, Koffie, Rubber, Suiker, Thee). Rows list prices for various months from 1925 to 1936.

1) De tegenwaarde in guldens, van de £ en \$ noteringen, berekend tegen den wisselkoers van den dag. (Zie E.-S. B. van 7 Oct. 1936, blz. 733). 2) In verband met verbeterde ijzerprijzen gewijzigde indexcijfers voor grondstoffen (papier) vanaf maandgemiddelde October, (goud) vanaf 7 December.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 21 December 1936.

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f Bijbnk. „ Ag. sch. „	19.764.033,39 252.208,36 1.974.891,71	f	21.991.138,46
Papier o. h. Buitenl. in disconto				—
Idem eigen portef.	f	2.274.000,—		
Af: Verkocht maar voor debk. nog niet afgel.		—		2.274.000,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f Bijbnk. „ Ag. sch. „	272.426.450,42 ¹⁾ 5.793.394,73 33.310.479,35	f	311.530.324,50
Op Effecten	f	308.645.120,06 ¹⁾		
Op Goederen en Spec.		2.885.204,44		311.530.324,50 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk				—
Munt, Goud	f	124.107.080,—		
Muntmat., Goud		545.425.862,19		
	f	669.532.942,19		
Munt, Zilver, enz.		19.426.446,18		
Muntmat., Zilver		—		688.959.388,37 ¹⁾
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds		39.640.744,13		
Gebouwen en Meub. der Bank		4.600.000,—		
Diverse rekeningen		5.707.142,36		
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5 '32, S. No. 221)		11.958.329,12		
	f	1.086.661.066,94		
Passiva.				
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefonds		3.105.769,04		
Bijzondere reserve		6.300.000,—		
Pensioenfonds		10.289.913,85		
Bankbiljetten in omloop		776.872.820,—		
Bankassigatiën in omloop		58.415,26		
Rek.-Cour. f Het Rijk		89.207.142,95		
saldo's: { Anderen		177.894.653,86		267.101.796,81
Diverse rekeningen		2.932.351,98		
	f	1.086.661.066,94		
Beschikbaar metaalsaldo	f	272.281.962,79		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is		680.704.907,—		
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht		—		
1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)..... f 68.518.450,—				
2) Waarvan in het buitenland..... „ 10.500.000,—				

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-tings-perc.
	Munt	Muntmat.				
21 Dec. '36	124107	545.426	776.873	267.160	272.282	66
14 „ '36	124107	545.426	776.415	238.799	284.108	68
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
21 Dec. 1936	21.991	—	311.530	2.274	5.707
14 „ 1936	22.359	—	282.281	2.274	5.443
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
19 Dec. '36 ²⁾	105.660		162.890	32.800	27.384
12 „ '36 ²⁾	105.590		165.770	29.390	27.526
21 Nov. 1936	88.565	18.017	158.849	25.614	32.797
14 „ 1936	88.565	18.056	162.670	23.071	32.325
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-tings-percentage
19 Dec. '36 ²⁾	1.690	71.520		29.450	54
12 „ '36 ²⁾	1.910	71.520		28.720	54
21 Nov. 1936	2.796	10.188	53.150	14.584	58
14 „ 1936	2.878	10.181	54.221	13.900	57
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
16 Dec. 1936	314.340	467.695	45.965	6.743	20.761
9 „ 1936	249.315	458.852	49.808	8.146	20.925
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-tings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
16 Dec. '36	89.088	10.427	96.152	38.757	46.645	32,1
9 „ '36	81.718	17.491	86.985	38.884	50.463	35,2
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
11 Dec. '36	60.359	571	7	9.385	1.458	5.193	3.200
4 „ '36	60.359	511	6	9.561	1.458	5.676	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Particulieren
11 Dec. '36	5.640	2.601	86.779	138	1.948	9.648
4 „ '36	5.640	2.610	87.273	117	1.866	8.747
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHSE RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. (circ. banken ¹⁾)	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 Dec. 1936	66,4	28,2	5,2	4.617,4	56,7
7 „ 1936	66,4	28,3	5,5	4.695,4	57,3
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Dec. 1936	220,4	702,2	4.567,9	667,9	300,7
7 „ 1936	219,4	661,6	4.562,7	671,4	287,4
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 15, 7 Dec. resp. 36, 38 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data	Goud		Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
17 Dec. 1936	3.730	58	1.363	75	157	40	4.452	54	910
10 „ 1936	3.723	56	1.359	72	157	40	4.469	32	898

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten ¹⁾	„Other cash“ ²⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
2 Dec. '36	8.822,4	8.811,0	246,4	6,3	3,1
25 Nov. '36	8.780,2	8.768,8	247,5	6,1	3,1

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-tings-perc. ³⁾	Algem. Dek-tings-perc. ⁴⁾
2 Dec. '36	2.430,2	4.202,8	7.096,6	130,3	80,3	—
25 Nov. '36	2.430,2	4.169,2	7.080,2	130,2	80,3	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59,06 cents werd gedevalueerd.

2) „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
25 Nov. '36	2	8.779	13.622	5.431	27.629	5.034
18 „ '36	3	8.752	13.690	5.471	27.695	5.029

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.